

**Uchwała Nr XXXI/193/98
Rady Gminy Zakrzewo
z dnia 27 lutego 1998 r.**

w sprawie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zakrzewo

Na podstawie art.18 ust.2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie terytorialnym /j.t.Dz.U.Nr 13 z 1996r. poz.74 z późniejszymi zmianami/, art. 6 ust. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994r. o zagospodarowaniu przestrzennym /Dz.U.Nr 89 poz.415 z późniejszymi zmianami/ Rada Gminy Zakrzewo uchwala

**studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
Gminy Zakrzewo,**

zwane dalej studium i ustala:

§1

Integralną część "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Zakrzewo" stanowią:

- 1) część opisowa,
- 2) część graficzna obejmująca:
 - a) mapę w skali 1:25000 - p.t. "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego - uwarunkowania"
 - b) mapę w skali 1: 25000 - p.t. "Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego - kierunki zagospodarowania przestrzennego"

§2

Obowiązkowe sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego obejmuje, wyznaczone w studium, następujące obszary:

- 1) centrum usługowe w Zakrzewie,
- 2) tereny mieszkaniowe w Zakrzewie,
- 3) tereny mieszkaniowe w Kujanie,
- 4) tereny mieszkaniowe w Starej Wiśniewce
- 5) tereny usługowe w Zakrzewie
- 6) tereny wypoczynkowe w Drożyskach Małych.

§3

Zobowiązuje się Zarząd Gminy Zakrzewo do:

- 1) prowadzenia polityki przestrzennej zagospodarowania Gminy zgodnie z kierunkami zagospodarowania określonymi w studium,
- 2) przedkładania Radzie Gminy wniosków w sprawie przystąpienia do sporządzenia planów , o których mowa w §2, w terminach umożliwiających prowadzenie polityki przestrzennej określonej w studium,
- 3) badania spójności rozwiązań projektów miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z polityką przestrzenną Gminy określoną w studium.

§4

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Gminy Zakrzewo.

§5

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady Gminy

Przewodniczący
RADY GMINY

Edmund Gniot

Zarząd Gminy Zakrzewo

S T U D I U M

**UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY**

Woj. Biuro Urbanistyki i Architektury
w P i l e
A R C H I W U M

Nr III-12-012-1570

Integralną część studium stanowią:

- część opisowa,
- część graficzna - mapa w skali 1 : 25 000, obejmująca:
 - mapę uwarunkowań,
 - mapę kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Studium uchwalono
Uchwałą Nr XXXI/1193/98
Rady Gminy w Zakrzewie
z dnia 17.02.1998

Podstawa prawna opracowania:

- art. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r.
o zagospodarowaniu przestrzennym
- uchwała Nr XVI/103/96 Rady Gminy
w Zakrzewie z dnia 15 lutego 1996 r.

Zarząd Gminy Zakrzewo

Przewodniczący Zarządu - Jerzy Podlewski

Członkowie - Kazimierz Sieg
Henryk Dorsz
Tadeusz Jutrzenka
Leon Grochowski

Zespół autorski:

mgr inż. arch. Tomira Łęska-Oleszak
nr ewid. upr. 250/88

Tomira Łęska-Oleszak
arch. Tomira Łęska-Oleszak
PROJEKTANT PLANÓW
MIEJSCOWYCH
nr ewid. upr. 250/88

mgr Stefan Leciejewski
nr ewid. upr. 1379/94

mgr inż. Mieczysław Cholewo

mgr inż. Piotr Stróżyński

mgr Ewa Kledzik

tech. bud. Danuta Nowakowska

S P I S T R E Ś C I:

0. WSTĘP.

1. Podstawa prawna opracowania studium.
2. Materiały wejściowe do studium.
3. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.
4. Obowiązujące zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy.
5. Zbiór danych dotyczących Gminy Zakrzewo.

I. UWARUNKOWANIA W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM.

1. Uwarunkowania zewnętrzne.
2. Struktura sieci osadniczej.
3. Ocena zasobów materialnych i poziomu zaspokojenia potrzeb ludności.
4. Ocena lokalnych wartości środowiska przyrodniczego.
5. Ocena uwarunkowań kulturowych gminy Zakrzewo.
6. Ocena uwarunkowań i rozwoju infrastruktury technicznej.
7. Ocena uwarunkowań i rozwoju komunikacji.

II. KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO.

1. Cele w zagospodarowaniu przestrzennym.
2. Podstawowa struktura przestrzenna gminy.
3. Obszary przeznaczone pod zabudowę.

III. POLITYKA PRZESTRZENNA GMINY.

1. Cele polityki przestrzennej.
2. Realizacja celów polityki przestrzennej - strategia rozwoju.
3. Obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe.

0. WSTĘP.

1. Podstawa prawna opracowania studium.

Podstawę prawną opracowania studium określa art. 6 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym:

„Art. 6.1. W celu określenia polityki przestrzennej gminy, rada gminy podejmuje uchwałę o przystąpieniu do sporządzenia studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy ...”.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Zakrzewo określa:

- uwarunkowania zagospodarowania przestrzennego,
- kierunki zagospodarowania przestrzennego,
- politykę przestrzenną gminy.

„Art. 6.7. Studium nie jest przepisem gminnym i nie stanowi podstawy do wydawania decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu”.

2. Materiały wejściowe do studium.

2.1. Studium opracowano z wykorzystaniem danych dotyczących gminy Zakrzewo na podstawie następujących materiałów:

- zbioru danych uzyskanych z Urzędu Gminy i Urzędu Statystycznego - Rocznik statystyczny województwa piłskiego - 1996 r.,
- miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Zakrzewo, z późniejszymi zmianami - WBUiA - Piła 1985 r.
- projektu studium zagospodarowania przestrzennego województwa piłskiego,
 - WBUiA - Piła 1997 r.,
- wstępnej oceny środowiska zespołu gmin: Zakrzewo, Złotów - Lipka
 - Pracownia Fizjograficzna i Zagospodarowania Turystycznego - opracowanie j.w.

3. Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego

(podstawa prawna: ustawa z dnia 12 lipca 1984 r. o planowaniu przestrzennym).

- 3.1. miejscowy plan ogólny zagospodarowania przestrzennego gminy Zakrzewo
 - uchwała Nr II/10/88 Gminnej Rady Narodowej z 19.09.1988 r.
- 3.2. zmiana miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy Zakrzewo - uchwała Nr XVII/91/92 Rady Gminy z dnia 18.08.1992 r.
- 3.3. miejscowy plan szczegółowy zagospodarowania przestrzennego wsi Zakrzewo - Centrum - uchwała Nr II/11/88 Gminnej Rady Narodowej z 19.09.1988 r.

- 3.4. miejscowy plan szczegółowy zagospodarowania przestrzennego wsi Zakrzewo - uchwała Nr IX/38/90 Gminnej Rady Narodowej z dnia 20.02.1990 r.
- 3.5. miejscowy plan szczegółowy zagospodarowania przestrzennego zabudowy letniskowej we wsi Kujan - uchwała Nr V/23/89 Gminnej Rady Narodowej z dnia 2.02.1989 r.
- 3.6. miejscowy plan szczegółowy zagospodarowania przestrzennego terenów rekreacyjnych we wsi Kujan - uchwała Nr VII/33/89 Gminnej Rady Narodowej z dnia 12.10.1989 r.

4. Obowiązujące zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego gminy.

- 4.1. wieś Zakrzewo - rejon ul. Dworcowej - uchwała Nr IX/54/95 Rady Gminy Zakrzewo z dnia 28.04.1995 r. (Dz.Urz.Woj.Piłskiego Nr 6 z 9.06.1995 r.),
- 4.2. wieś Śmiardowo Złotowskie - zespół budownictwa letniskowego nad jez.Śmiardowskim - uchwała Nr X/60/95 Rady Gminy Zakrzewo z dnia 22.06.1995 r. (Dz.Urz.Woj.Piłskiego Nr 8 z 24.07.1995 r.),
- 4.3. wieś Drożyska Małe - zabudowa letniskowa - uchwała Nr XII/77/95 Rady Gminy Zakrzewo z dnia 2.10.1995 r. (Dz.Urz.Woj.Piłskiego Nr 11 z dnia 3.11.1995),
- 4.4. wieś Kujan - zabudowa letniskowa - uchwała Nr XII/78/95 Rady Gminy Zakrzewo z dnia 2.10.1995 r. (Dz.Urz.Woj.Piłskiego Nr 11 z 3.11.1995 r.),
- 4.5. gmina Zakrzewo - dolesienia - uchwała Nr XVII/106/96 Rady Gminy Zakrzewo z dnia 20.05.1996 r. (Dz.Urz.Woj.Piłskiego Nr 12 z dnia 20.05.1996 r.).

Zgodnie z art. 67 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym, plany wymienione w pkt. 3 tracą moc z dniem 01.01.2000 r. Zachowują moc wszystkie zmiany miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uchwalone w trybie w/w ustawy, zawarte w pkt. 4, jak również pozostałe uchwalone po 1996 r.

5. Zbiór danych dotyczących Gminy Zakrzewo.

Powierzchnia gminy	-	16250 ha	-	162,5 km ²	Liczba ludności	-	4708
w tym: użytki rolne	-	7469 ha	-	46 %			
las	-	7465 ha	-	46 %			
wody	-	453 ha	-	3 %			
obszary					Zagęszczenie	-	29 osób/km ²
zainwestow.	-	625 ha	-	4 %			
pozostałe	-	238 ha	-	1 %			

5.1. Wykaz miejscowości.

	Nazwa miejscowości	rodzaj	Integralne części miejscowości	Sołectwo
1	Czernice	wieś		Czernice
2	Drożyska Małe	wieś		Drożyska Małe
3	Drożyska Średnie	wieś		Drożyska Średnie
4	Drożyska Wielkie	wieś		Drożyska Wielkie
		-	Karolewo	„-”
		-	Łączyn	„-”
5	Głomsk	wieś		Głomsk
		-	Nowy Głomsk	„-”
		-	Poborcze	„-”
6	Kujan	wieś		Kujan
		-	Kujanki	„-”
		-	Wierzchołek	„-”
7	Ługi	wieś		Ługi
8	Nowa Wiśniewka	wieś		Nowa Wiśniewka
		-	Dubielno	„-”
9	Osowiec	wieś		Osowiec
10	Prochy	wieś		Prochy
11	Stara Wiśniewka	wieś		Stara Wiśniewka
		-	Dzierżążno	„-”
12	Śmiardowo Złotows.	wieś		Śmiardowo Złot..
13	Wersk	wieś		Wersk
14	Zakrzewo	wieś		Zakrzewo
		-	Nowe Zakrzewo	„-”

Wykaz sporządzono na podstawie „wykazu miejscowości, dla których są opracowane dane statystyczne” - GUS

Liczba miejscowości, dla których są opracowane dane statystyczne - 13 /bez Drożysk Małych/
 Liczba miejscowości/sołectw - 14
 Liczba integral.części miejscowości - 9

5.2. Ludność - (Rocznik Statystyczny - 1995 r.)

Ogółem - 4563

w tym: 2309 M
 2254 K wskaźnik kobiet/100 mężczyzn + 97,6

Struktura wiekowa

0 - 4	409
5 - 9	485
10 - 14	452
15 - 19	355
20 - 29	640
30 - 39	717
40 - 49	536
50 - 59	346
60 - 64	218
65 ⇒	405
Ogółem	4563

Ludność w wieku:

Przedprodukcyjnym	produkcyjnym	Poprodukcyjnym	ogółem
1570	2474	579	4563

Dane dotyczące ludności - stan 18.07.1997 r. (U.G. w Zakrzewie)

0 - 6		7 - 15		16 - 19		20-65		20-60		pow.65		pow.60		Ogółem	
M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K
248	269	444	408	178	161	1340	1132	170	358	2380	2328				
	517		852		339		2472		528		4708				
	11,0		18,1		7,2		52,5		11,2		100 %				

Ludność wg miejsca zamieszkania (Sołectwa)

1	Czernice	389
2	Drożyska Małe	35
3	Drożyska Średnie	33
4	Drożyka Wielkie	381
5	Głomsk	498
6	Kujan	217
7	Ługi	119
8	Nowa Wiśniewka	125
9	Osowiec	99
10	Prochy	106
11	Stara Wiśniewka	542
12	Śmiardowo Złotow.	245
13	Wersk	220
14	Zakrzewo	1699
	Ogółem	4708

5.3. Zasoby mieszkaniowe.

stan: XII.1995

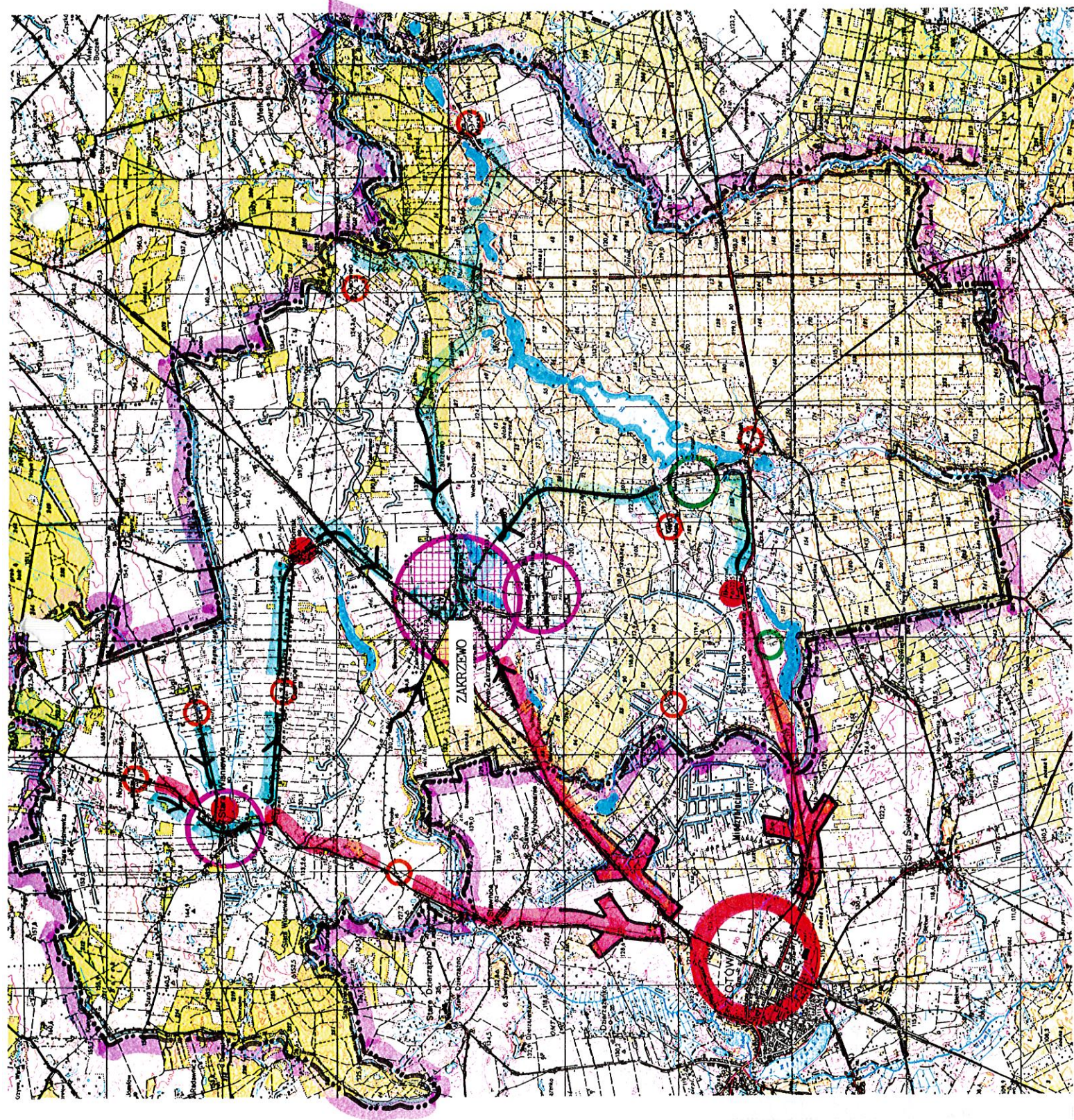
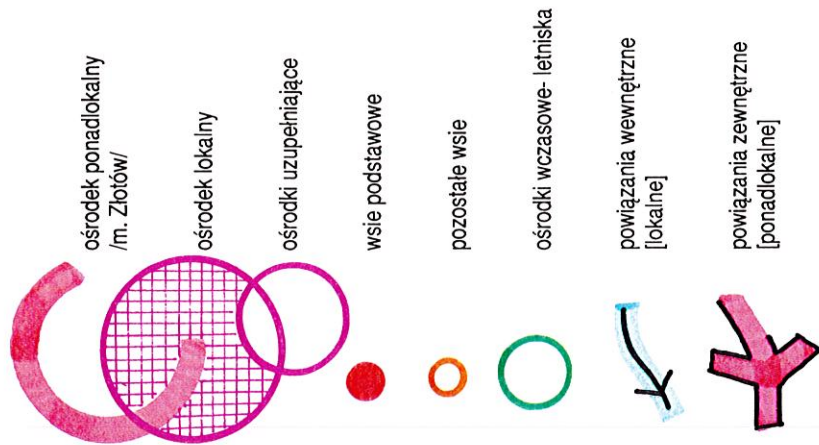
Mieszkanie	Ilość		Wskaźniki			
	Izby	Pow. uż. tys. m ²	osób/mieszk.	osób/izbę	p.u.mieszk.	m ² /osobę
1085	4940	91,6	4,2	0,92	84,5	20,1
Wskaźniki w kraju:			3,29	0,96	60,5	18,4
w województwie:			3,60	0,97	65,1	18,1

5.4. Oświata, Kultura.

Szkoły	- 4	- 713 uczniów. Głomsk, Stara Wiśniewka, Śmiardowo Złotowskie, Zakrzewo.
Przedszkola	- 5	- 10 oddz. - 211 dzieci Ilość miejsc 251 Głomsk, Stara Wiśniewka, Śmiardowo Złotowskie, Zakrzewo.
Biblioteki	- 2	- Zakrzewo, Stara Wiśniewka
Kluby Świetlice	- 9	Czernice, Drożyska Małe, Głomsk, Ługi, Nowa Wiśniew- ka, Stara Wiśniewka, Śmiardowo Złotowskie, Wersk, Zakrzewo.
Kościóły	- 4	- Głomsk, Stara Wiśniewka, Śmiardowo Złotowskie, Zakrzewo.

Gmina ZAKRZEWO

POWIĄZANIA FUNKCYJNALNE
SIECI OSADNICZEJ

I. UWARUNKOWANIA W ZAGOSPODAROWANIU PRZESTRZENNYM.

1. Uwarunkowania zewnętrzne.

Gmina Zakrzewo położona jest w północno-wschodniej części województwa pilskiego. Graniczy tylko z trzema gminami: Gminą Złotów i Lipka w woj. pilskim oraz Gminą Więcbork w woj. bydgoskim.

Ośrodek gminny, wieś Zakrzewo, położony jest w części centralnej gminy, przy dobrze skomunikowanym szlaku drogi krajowej i linii kolejowej Piła-Złotów-Chojnice (Człuchów).

Główne drogi tworzące szkielet komunikacyjny gminy zbiegają się w centrum miasta Złotowa. Złotów pełni funkcję ośrodka ponadlokalnego dla całej gminy.

Gmina nie posiada innych istotnych związków zewnętrznych.

2. Struktura sieci osadniczej.

Gmina posiada zróżnicowaną sieć osadniczą wytworzoną w wyniku jej rozwoju historycznego i gospodarczego.

Czternaście wsi tworzy czternaście sołectw o bardzo zróżnicowanej wielkości i strukturze przestrzennej.

Największym ośrodkiem jest wieś Zakrzewo o dość rozbudowanym układzie urbanistycznym łączącym się przestrzennie z Drożyskami Wielkimi.

Wyraźnie zurbanizowaną strukturę przestrzenną tworzą wsie Stara Wiśniewka, Głomsk i Wersk. Wsie: Ługi, Czernice i Nowa Wiśniewka jak również Nowe Zakrzewo i Drożyska Wielkie tworzą układ przydrożny charakteryzujący zabudowę kolonizacyjną.

Prochy, Kujan i Śmiardowo tworzą wsie podworskie, a część sołectwa Głomsk i Osowiec charakteryzują się zabudową rozproszoną.

Na tle tak zróżnicowanej przestrzennej zabudowy wytworzył się układ hierarchiczny wyróżniający wieś Starą Wiśniewkę, jako ośrodek wspomagający ośrodek gminny i wsie podstawowe: Śmiardowo Złotowskie i Głomsk.

Poza Drożyskami Średnimi, Werskiem i Osowcem wszystkie pozostałe wsie łączą się komunikacyjnie tworząc szkielet przestrzenny gminy: Nowa Wiśniewka (Ługi), Stara Wiśniewka, Czernice, Głomsk, Zakrzewo - Drożyska Wielkie, Kujan i Śmiardowo Złotowskie.

Gmina posiada uporządkowany charakter przestrzenny.

3. Ocena zasobów materialnych i poziomu zaspokojenia potrzeb ludności.

Gmina Zakrzewo zajmuje pod względem wielkości, 23 miejsce w woj. pilskim.

Można za tym przyjąć, że stanowi obszarowo średnią statystycznie gminę. Jest natomiast gminą słabiej zaludnioną, gdyż zajmuje 34 miejsce na 43 jednostki gminne; wyróżnia się jednak „młoda” strukturą wiekową mieszkańców. Wyróżnia się również wskaźnikiem przyrostu naturalnego, który wynosi 7,79, przy średnim w województwie 4,94.

Analiza zasobów mieszkaniowych, dochodów ludności oraz stanu bezrobocia pozwala stwierdzić, że Gmina posiada wyższy od średniego w województwie poziom życia mieszkańców.

Powyżej średniej kształtują się również wskaźniki zaspokojenia potrzeb pod względem opieki zdrowotnej, przedszkolnej oraz szkół i obiektów usług kultury. Odzwierciedla to również poziom wydatków z budżetu gminy, z którego ponad 50 % stanowią wydatki na oświatę tj. trzykrotnie więcej niż średnia w kraju.

Poza wydatkami na administrację, które kształtują się na poziomie krajowym, pozostałe wydatki stanowią znikomy udział w budżecie. Należy zatem przyjąć, że gmina nie pokrywa potrzeb w zakresie gospodarki komunalnej i mieszkaniowej.

Wszystkie cele publiczne będą wymagały znacznego zwiększenia budżetu gminy.

Na tle zarysowanych uwarunkowań przestrzennych i gospodarczych, należy stwierdzić, że gmina może zapewnić trwałą i zrównoważony rozwój przestrzenny.

Właściwa współzależność pomiędzy trzema podstawowymi sferami rozwoju gminy: społeczną, gospodarczą i ochrony środowiska przyrodniczego, stanowi ramy do osiągnięcia wyższego poziomu życia dla jej mieszkańców, między innymi poprzez wyrażoną w niniejszym opracowaniu - politykę przestrzenną gminy.

4. Ocena lokalnych wartości środowiska przyrodniczego.

4.1. Charakterystyka fizjograficzna.

4.1.1. Położenie geograficzne i administracyjne.

Gmina Zakrzewo położona jest w północno-wschodniej części województwa pilskiego. Rozciągłość południkowa gminy wynosi $9^{\circ} 41''$, od $53^{\circ} 19' 1''$ do $53^{\circ} 28' 42''$ szerokości geograficznej północnej. Rozciągłość równoleżnikowa wynosi $17^{\circ} 4''$, od $17^{\circ} 1' 17''$ do $17^{\circ} 18' 11''$ długości geograficznej wschodniej.

Gmina Zakrzewo znajduje się w mezoregionie fizyczno-geograficznym Pojezierze Krajeńskie, który jest częścią składową makroregionu Pojezierze Południowopomorskie i podprovincji Pojezierze Południowobałtyckie.

4.1.2. Ukształtowanie terenu i formy powierzchni ziemi.

Ukształtowanie powierzchni gminy jest urozmaicone. Najwyższy punkt o rzędnej 161,5 m npm znajduje się w odległości około 2,5 km na północny-zachód od wsi Stara Wiśniewka, a najniższy o rzędnej 100,5 m położony jest w dolinie Łobzonki na południowo-wschodnim krańcu gminy.

Różnica wysokości wynosi 61 m.

Rzeźba terenu ukształtowana została w wyniku procesów morfogenetycznych związanych ze stadią poznańskim zlodowacenia bałtyckiego, w czasie regresji lądolodu z linii moren czołowych ciągnących się od Wyrzyska przez Miasteczko Krajeńskie do Zawady do postoju lądolodu zaznaczonego morenami czołowymi ciągnącymi się od Więcborka przez rejon Kiełpina i Krzywej Wsi do Okonka.

Powstały wtedy powierzchnie moreny dennej płaskiej i falistej z lokalnymi pagórkami moreny czołowej w rejonie Starej i Nowej Wiśniewki.

W części południowo-wschodniej nastąpiło roznycie powierzchni morenowej przez wody fluwioglacjalne, które usypały sandr Łobzonki. W rejonie miejscowości Nowe Zakrzewo, Drożyska Wielkie po Osowo biegnie wyraźna granica oddzielająca te podstawowe formy morfogenetyczne. Na północ znajduje się płaska i falista wysoczyzna morenowa leżąca na wysokości 130 - 160 metrów npm.

Rozcinają ją na mniejsze powierzchnie równoleżnikowo usytuowane obniżenia wytopiskowe i rynny polodowcowe w których znajdują się: J. Głomskie, J. Zakrzewskie i J. Łączyń. Powodują one duże urozmaicenie rzeźby tej części gminy.

Na południe od tej granicy jest sandr Łobzonki, którego powierzchnia położona jest głównie na wysokości 115-125 m npm.

Sandr Łobzonki urozmaicają: na wschodzie dolina Łobzonki wykorzystująca w swym biegu obniżenia rynnowe oraz rynna J. Borówno, które mają przebieg południkowy, oraz mniejsze rynny i zagłębienia wytopiskowe ukierunkowane równoleżnikowo, w których znajdują się J. Bielsk, J. Stary Wersk i J. Śmiardowskie.

Geomorfologia terenu warunkuje jego gospodarcze wykorzystanie.

4.1.3. Budowa geologiczna.

Gmina Zakrzewo położona jest w obrębie jednostki strukturalno-geologicznej zwanej Antyklinorium Kujawsko-Pomorskim.

Od głębokości około 2500 m do 170-200 m p.p.t. zalegają utwory ery mezozoicznej reprezentowane przez piaskowce i wapienie triasowe i jurajskie. Cechą charakterystyczną tego rejonu jest brak utworów kredowych i starszego trzeciorzędu.

Na stosunkowo wyrównanej powierzchni jurajskiej występują oligoceńskie mułki i piaski glaukonitowe, a następnie piaski mułki i iły mioceny.

W południowo-zachodniej części gminy na utworach mioceny występują iły plioceny, a w północno-wschodniej części bezpośrednio na utworach mioceny zalegają czwartorzędowe utwory polodowcowe.

Budowę geologiczną czwartorzędową i górnych warstw trzeciorzędu przedstawiają niżej zamieszczone profile geologiczne otworów studziennych.

Wersk (dawny PGR) wysokość 120,3 m n.p.m.

0,0 - 3,0	głina żwałowa brunatna	Q
3,0 - 5,0	piaski średnie	
5,0 - 7,0	głina żwałowa szara	
7,0 - 8,8	pospółka z głazami	
8,8 - 33,3	głina żwałowa szara	
33,3 - 34,0	pospółka	
34,0 - 37,5	piasek drobnoziarnisty	
37,5 - 41,0	<u>głina żwałowa szara</u>	
41,0 - 67,0	ił pstry	T
67,0 - 69,0	mułki jasne	
69,0 - 84,0	ił z wkładkami węgla	
84,0 - 86,0	węgiel brunatny	
86,0 - 90,0	ił szary	
90,0 - 92,0	węgiel brunatny	
92,0 - 116,0	ił i mułki	
116,0 - 117,0	węgiel brunatny	
117,0 - 127,0	ił i mułki z węglem brunatnym	
127,0 - 137,0	piasek drobnoziarnisty brunatno-szary	
137,0 - 150,0	piasek średnioziarnisty	
150,0 - 153,0	piasek średnioziarnisty z otoczkami	

Woda podziemna	I zwierciadło	nawiercone	33,3 m
		ustabilizowane	6,2 m
	II zwierciadło	nawiercone	127,0 m
		ustabilizowane	4,0 m

Drożyska Wielkie (dawna baza opasowa Przemysłu Mięsnego)

0,0 - 2,2	piaski różnoziarniste	Q
2,2 - 45,5	glina zwałowa	
45,5 - 49,0	iły	
49,0 - 53,5	mułki	
53,5 - 63,0	<u>glina zwałowa</u>	
63,0 - 84,8	iły pstre	T
84,8 - 91,5	iły z węglem brunatnym	
91,5 - 106,0	mułki z węglem brunatnym	
106,0 - 124,5	iły i mułki z węglem brunatnym	
124,5 - 127,7	piaski drobnoziarniste	
127,7 - 132,5	mułki	
132,5 - 136,3	piaski średnioziarniste	
136,3 - 137,5	mułki	

zwierciadło wody:	nawiercone	124,5 m
	ustabilizowane	8,0 m

Śmiardowo Złotowskie (Sarpol)

0,0 - 0,3	piasek gliniasty różnoziarnisty	Q
0,3 - 4,0	piasek drobnoziarnisty ze żwirem	
4,0 - 4,5	glina zwałowa	
4,5 - 10,5	glina	
10,5 - 17,8	glina piaszczysta	
17,8 - 22,5	glina	
22,5 - 23,5	żwir z otoczkami i piaskiem	
23,5 - 25,5	glina piaszczysta	
25,5 - 32,0	piasek różny ze żwirem	

Woda podziemna	I zwierciadło:	nawiercone	8,0 m
		ustabilizowane	8,0 m
	II zwierciadło:	nawiercone	22,5 m
		ustabilizowane	8,9 m
	III zwierciadło:	nawiercone	25,5 m
		ustabilizowane	9,9 m

Kujan (Ośrodek wypoczynkowy)

0,0 - 0,3	gleba	Q
0,3 - 3,0	piasek średnioziarnisty	
3,0 - 33,0	ił szary	
33,0 - 41,0	<u>glina zwałowa szara z głazami</u>	
41,0 - 77,0	ił pstry	T
77,0 - 120,0	ił szary z domieszką zwęglonego pyłu roślinnego z wkładkami mułków i piasków pylastych	
120,0 - 124,0	piasek pylasty	
124,0 - 130,0	ił ze zwęglonym pyłem roślinnym	
130,0 - 139,0	piasek średnioziarnisty	

Woda podziemna	I zwierciadło:	nawiercone	2,5 m	Q
		ustabilizowane	2,5 m	
	II zwierciadło:	nawiercone	120,0 m	
		ustabilizowane	6,0 m	
	III zwierciadło:	nawiercone	130,0 m	
		ustabilizowane	6,0 m	

Zakrzewo (wodociąg grupowy)

0,0 – 0,8	gleba piaszczysta	Q
0,8 – 10,0	piasek z domieszką żwiru	
10,0 – 23,0	piasek z domieszką żwiru i głazów	
23,0 – 30,0	glina zwałowa	

Woda podziemna:	zwierciadło:	nawiercone	2,06 m
		ustabilizowane	2,06 m

Głomsk (Rejonowe Przedsiębiorstwo Melioracyjne)

0,0 – 0,3	gleba	Q
0,3 – 0,8	piasek różnoziarnisty z otoczkami	
0,8 – 4,0	glina zwałowa	
4,0 – 15,0	glina zwałowa z otoczkami	
15,0 – 15,5	piasek średnioziarnisty	
15,5 – 28,0	glina zwałowa z głazami	
28,0 - 29,5	piasek pylasty drobny	
29,5 - 43,0	glina zwałowa z otoczkami	
43,0 - 45,0	piasek drobnoziarnisty	
45,0 - 50,0	piasek pylasty	

Woda podziemna	I zwierciadło:	nawiercone	28 m
		ustabilizowane	20 m
	II zwierciadło:	nawiercone	43 m
		ustabilizowane	10 m

Stara Wiśniewka – otwór badawczy

0,0 – 1,0	piasek drobnoziarnisty, glina z otoczkami granitów	
1,0 – 10,0	glina zwałowa piaszczysta z otoczkami	Q
10,0 – 60,0	glina zwałowa szara	
60,0 – 65,8	otoczaki z granitu	
65,8 – 82,0	glina zwałowa w spodzie bruk z granitów i gnejsów	
82,0 – 90,0	iłły i mułowce z wkładami węgla brunatnego	T - miocen
	i iłów węglowych	
90,0 – 100,0	iłły zwięzłe	
100,0 – 120,0	mułowce mocnopiaszczyste z bardzo obfitym, grubym muskowitem w dolnej części z domieszką węgla brunatnego	
120,0 – 136,0	w górnej części węgiel brunatny z lignitem, w dolnej mułowce piaszczyste, muskowitowe	
136,0 – 171,0	mułowce piaszczyste	- oligocen
171,0 – 173,0	mułowiec żwirowy z glaukonitem, ziarna kwarcu	

173,0 – 182,0	muły, partiami mułowce z muskowitem
182,0 – 188,5	iłły z wkładami mułowców piaszczystych - eocen
188,5 – 190,6	iłołupki z drobnym muskowitem
190,6 – 192,9	ił szary, mułowcowy z muskowitem
192,9 – 197,3	muły mocnopiaszczyste, w dolnej części piaski
197,3 – 205,5	mułowce mocnopiaszczyste z muskowitem
205,5 – 211,0	mułowce, w dolnej części iłołupki z wkładami mułowców piaszczystych
211,0 – 212,5	łupek ilasty z pasemkami piasku pylastego z muskowitem, zwęgloną florą i pyłem węglowym
212,5 – 228,5	piaskowiec porowaty drobno- - średnioziarnisty z wkładami mułowców
228,5 – 238,2	piaskowiec średnioziarnisty, miejscami gruboziarnisty z domieszką iłu ze szczątkami zwęglonych roślin
238,2 - 239,4	łupek ilastopiaszczysty z cienkimi pasemkami piaszczystymi
239,4 – 239,55	piaskowiec drobnoziarnisty
239,55 – 246,7	łupki ilapiaszcze z muskowitem z wkładami piaskowców.

Miażdżość osadów czwartorzędowych w gminie Zakrzewo jest zmienna od 41 m w Wersku i Kujanie, 63 m w Drożyskach Wielkich do 82 m w Starej Wiśniewce.

Jest to częściowo związane z geomorfologią terenu, a także z nierównością powierzchni podczwartorzędowej, której strop w Wersku jest na rzędnej około 80 m n.p.m., a w Drożyskach Wielkich na rzędnej 57 m n.p.m.

Plejstocen budują utwory lodowcowe w postaci glin i glin piaszczystych i wodnolodowcowe w postaci piasków i żwirów o lokalnie zastoiskowe w postaci iłów warstwowych.

Na terenach sandrowych na powierzchni występuje z reguły warstwa piasków o miąższości od kilku do kilkunastu metrów, pod którymi są gliny zwałowe, przewarstwione interglacialnymi osadami piaszczystymi. W północno-zachodniej części gminy na terenach wysoczyzny morenowej glina zwałowa występuje od powierzchni terenu.

Jest ona przykryta niekiedy cienką warstwą piasków gliniastych.

Najczęściej występują dwie lub trzy warstwy gliny zwałowej, przedzielone warstwami piasków i żwirów o miąższości od kilku do kilkunastu metrów, które są wodonoścami.

Po ustąpieniu lądolodu i wkroczenia roślinności rozpoczęła się współczesna epoka geologiczna zwana holocenem. Rozpoczęły się procesy glebotwórcze, działalność erozyjna, akumulacyjna wód, a także narastanie i akumulacja masy organicznej w postaci gytii, torfów i namułków piaszczysto organicznych. Obniżenia terenów sprzyjały powstawaniu grubych podkładów osadów holocenów, których miąższość w niektórych miejscach rynny J. Borówno wynosi 16 m. Maksymalną miąższość gytii wynoszącą 14,7 m zauważono na północ od J. Borówno.

Surowce mineralne

Na terenie gminy Zakrzewo prowadzono niewiele prac geologiczno-poszukiwawczych i rozpoznawczych. Dotyczyły one kruszywa naturalnego, a także torfu i gytii. W 1984 r. Udokumentowano w formie karty rejestrcyjnej złoża kruszywa naturalnego „Drożyska Wiekie”. W złożu tym, położonym około 2 km na południowy-zachód od Zakrzewa, stwierdzono występowanie piasków średnio- i gruboziarnistych, a także żwiru drobnego. Złoże to jest eksploatowane w sposób ciągły na potrzeby lokalne gminy.

Pozostałe prace penetracyjne poza kruszywem naturalnym skupione zostały na zachód od miejscowości Stara Wiśniewka oraz w rejonie Śmiardowa Złotowskiego. Nawiercono tam piaski różnej granulacji, jednak w większości zapylone bądź zaglinione oraz piaski pylaste lub gliniaste.

Rejony te uznano generalnie za negatywne. Złóża torfu i gytii zostały rozpoznane w miarę równomiernie na terenie całej gminy.

Jednak stan tego rozpoznania jest niepełny i mało precyzyjny pod względem ustalenia granicy złoża, obliczania zasobów i specjalistycznych badań laboratoryjnych.

Złóża te nie są eksploatowane.

Na terenie gminy Zakrzewo nie prowadzono prac geologicznych w poszukiwaniu surowców ilastych.

Zestawienie udokumentowanych większych złóż surowców mineralnych

Lp.	Lokalizacja	Rodzaj kopaliny	Zasoby	Zakres rozpoznania
1.	Drożyska Wielkie	kruszywo piaszczysto-zwirowe	280 tys. ton	Karta rejestracyjna złoża
2.	Ługi	torf gytia	4683 tys. m ³ 3344 tys. m ³	C ₂ C ₂
3.	Prochy	Pole A torf gytia Pole C torf gytia Pole D torf gytia Pole F torf gytia	274 tys. m ³ 579 tys. m ³ 602 tys. m ³ 579 tys. m ³ 1609 tys. m ³ 842 tys. m ³ 141 tys. m ³ 46 tys. m ³	wstępne — — — — — — — —
4.	Dolina Łobżonki	Pola M torf	6787 tys. m ³	w gminie Zakrzewo jest część tego złoża
5.	Zakrzewo	Pole B torf gytia Pole L torf gytia Pole Ł torf gytia Pole P torf gytia Pole S torf gytia	465 tys. m ³ 320 tys. m ³ 497 tys. m ³ 242 tys. m ³ 490 tys. m ³ 515 tys. m ³ 1034 tys. m ³ 473 tys. m ³ 389 tys. m ³ 392 tys. m ³	wstępne — — — — — — — — — —
6.	Kujan - Nowa Święta	Pole C torf gytia	1123 tys. m ³ 4170 tys. m ³	wstępne —
7.	Śmiardowo Złotowskie	Pole B torf gytia Pole D torf gytia	223 tys. m ³ 84 tys. m ³ 143 tys. m ³ 74 tys. m ³	— — — —

4.1.4. Warunki hydrologiczne i zasoby wód podziemnych.

Zaleganie I poziomu wodonośnego zależy od geomorfologii terenu i głębokości zalegania stropu pierwszej warstwy nieprzepuszczalnej.

Na obszarach wysoczyznowych leży on z reguły pod pierwszą warstwą gliny morenowej na głębokości 5 – 12 m p.p.t. (w rejonie pagórków głębiej, a w obniżeniach płycej). Na zboczach w miejscach przesunięcia I poziomu wodonośnego tworzą się wsięki, a lokalnie występują źródła.

Na sandrze Łobżonki I zwierciadło jest na głębokości 2 – 5 m p.p.t. i nawiązuje do poziomu rzeki Łobżonki. Wahania tego poziomu szacuje się na 1 – 1,5 m.

W dnach dolin I zwierciadło wody podziemnej zalega płytko bo na głębokości 0 – 2 m p.p.t. W strefie wododziałów występuje często deficyt wody związany z obniżeniem się lustra wody gruntowej. Jest to często skutek nieprzemysłanej melioracji.

Piętro czwartorzędowe jest bardzo zróżnicowane pod względem ilości, wykształcenia i rozprzestrzenienia warstw wodonośnych.

Jest to wynikiem ułożenia się warstw przepuszczalnych i nieprzepuszczalnych i ich miąższości. Pod względem genetycznym utwory wodonośne piętra czwartorzędowego związane są z osadami interglacjału eemskiego, kopalnymi pokrywami sandrowymi, współczesnymi dolinami rzecznyymi oraz osadami fluwio-glacialnymi w rynnach jeziornych.

Najistotniejszymi obszarami zasilania wód podziemnych są w gminie tereny sandrowe.

Przepływ wód w obrębie piętra czwartorzędowego generalnie zgodny jest z kierunkiem nachylenia powierzchni terenu.

Eksploatacja wód czwartorzędowych odbywa się głównie z głębokości 20-50 m (Zakrzewo - 20 m, Prochy – 31 m, Śmiardowo Złotowskie – 39 m, Stara Wiśniewka – 49 m, Głomsk – 50 m). Jedynie w Kujanie pobór wód jest z 12 m.

Wydajność poszczególnych warstw wodonośnych jest zmienna i waha się od 9,0 m³/h w Prochach do 145 m³/h w Zakrzewie.

Na głębokości ponad 100 m zalega miocieńskie (trzeciorzędowe) piętro wodonośne. Spąg trzeciorzędowej warstwy wodonośnej stwierdzono w Wersku na głębokości 153 m p.p.t., w Drożyskach na głębokości 132 i 137 m p.p.t. i w Kujanie na głębokości 139 m p.p.t.

Ze względu na małe wartości współczynnika filtracji wydajności studni miocieńskich w większości są niskie (poza Werskiem gdzie wydajność wynosi 40 m³/h. Zasoby eksploatacyjne ujęć wody podziemnej w gminie Zakrzewo wynoszą około 330 m³/h w tym około 280 m³/h z piętra czwartorzędowego i około 50 m³/h z piętra trzeciorzędowego.

4.1.5. Wody powierzchniowe i gospodarka wodna.

Wody powierzchniowe są ważnym geokomponentem środowiska przyrodniczego gminy Zakrzewo. Zajmują w niej powierzchnię 453 hektarów (stan na 01.01. 1997 r.). Jest to 2,79 % powierzchni ogólnej gminy (wskaźnik wojewódzki wynosi 2,38 %).

Wody stojące zajmują powierzchnię 59 hektarów, wody płynące (w tym jeziora przepływowe – 340 ha, arowy 54 ha. Ponad 80 % powierzchni gminy Zakrzewo leży w obrębie zlewni rzeki Gwdy, odwadnianej w większości przez Głomię i jej dopływy. Pozostała, wschodnia część gminy znajduje się w zlewni Łobżonki. Główny dział wodny (IV rzędu) w gminie Zakrzewo pomiędzy dopływami Noteci: Łobżonką i Gwdą biegnie z rejonu wsi Potulice w gm. Lipka, od zachodu i południa okrąża wieś Osowiec, następnie biegnie po północnej stronie Jeziora Wierzchołek, wschodniej stronie J. Borówno, a potem przez sandr Łobżonki przechodzi na teren gminy Złotów między wsiami Rudną i Skicem.

Największą, chociaż peryferyjnie położoną rzeką w gminie Zakrzewo jest Łobżonka, której całkowita długość wynosi 82,1 km. Biegnie nią wschodnia granica gminy. Jej największy w tym rejonie dopływ Stołunia ma swój ujściowy odcinek na północnym krańcu gminy. Znikomy fragment gminy na północ od Nowej Wiśniewki położony jest w zlewni Kamiennej – dopływu Debrzynki.

Najbardziej rozwiniętą sieć hydrograficzną w gminie Zakrzewo ma Głomia (długość całkowita 51 km) biorąca swój początek na terenach podmokłych na północno-wschód od J. Głomskiego. Północno-zachodnią część gminy odwadnia jej prawobrzeżny dopływ Łobżonka. Rejon Śmiardowa Złotowskiego i na południe od Drożysk Wielkich odwadniany jest przez Kanał Śmiardowski.

Największą zlewnię cząstkową na terenie gminy Zakrzewo ma Skicka Struga biorąca swój początek na południe od Zakrzewa w rejonie J. Proboszczowskiego, przepływa przez J. Borówno, dalej płynie na południe i wpływa poza granicami gminy do Kocuni – dopływu Głomii.

Uzupełnieniem wód płynących są rowy odwadniające tereny łąk i mokradeł.

Ważnym elementem hydrograficznym w gminie Zakrzewo są jeziora.

Według „Atlasu jezior województwa pilskiego” – w gminie Zakrzewo jezior o powierzchni ponad 1 ha jest 14.

Jeziora gminy Zakrzewo

Lp.	Nazwa	Powierzchnia w ha		Rzędna , zw.wody w m npm	Długość w m	Szerokość max. w m	Głębokość max. (średn.)	Dorzecze
		ogólna	lustra wody					
1	Borówno	219,66	210,66	110,7	6000	400	18,5 (6,0)	Skicka Struga Głomia
2	Śmiardówka	54,15	48,72	112,4	2250	242		Śmiardówka Głomia
3	Głomskie	29,06	25,98	114,6	1410	200		Głomia
4	Bielsk	18,66	16,42	114,1	735	235		Łobżonka
5	Wersk Stary	16,17	14,26	107,1	550	205	14,0 (5,5)	Łobżonka
6	Wielki Smolsk	14,47	12,86	114,8	730	300		Łobżonka
7	Proboszczowskie	11,39	9,21	121,7	570	220		Skicka Struga Głomia
8	Łęczyn	10,13	8,22	115,5	615	150		- „ -
9	Zielone	9,47	8,21	111,1	480	250		Skicka Struga
10	Zakrzewskie	9,31	8,28	1120,3	490	200		- „ -
11	Kujan Mały	7,70	6,82	106,5	377	265		- „ -
12	Czernice	5,48	1,20	125,7	350	265		Głomia
13	Mały Smolsk	2,60	2,60	116,5	220	127		Łobżonka
14	Czarcie	1,96	1,96	112,6	224	100		Skicka Struga

Łączna powierzchnia lustra wody w jeziorach wynosi 375,4 ha co daje wskaźnik jeziorności gminy w wysokości 2,31 %.

Jeziora te reprezentują typ jezior o genezie rynnowej i wytopiskowej. Oprócz wymienionych w zestawieniu jezior licznie występują małe zbiorniki wodne tak zwane oczka, często o charakterze okresowym, silnie zarastające. Aktualnie brak jest jezior w północno-wschodniej, wysoczyznowej części gminy. Pozostałością po dawnych jeziorach są liczne rozległe obszary mokradeł z występującymi złożami gytii i torfu. Obszary łąk i mokradeł są ważnym czynnikiem w regulacji stoków wodnych w gminie.

Gospodarka wodna

Gmina Zakrzewo ma zróżnicowane warunki wodne. Sieć cieków i rowów jest rozmieszczona nieregularnie. Najmniej jest ich na terenie sandru między Doliną Łobżonki, a rynną J. Borówno.

Reżim zasilania rzek jest śnieżno deszczowy ze stanem maksymalnym wiosną po roztopach i minimalnym stanem wczesną jesienią.

Na terenie gminy Zakrzewo nie ma stałego pomiaru przepływów na ciekach.

Ze względu na strefę wododziałową pomiędzy Głomią i Łobżonką przepływy nie są duże. Podczas badań w październiku 1989 r. Przepływ na Łobżonce w Wersku wynosił 0,5 m³/sek. Średni przepływ Stołuni przy ujściu wynosi 0,4 m³/sek. Przepływy średnie w Łuzance i Kanale Śmiardowskim wynoszą po około 0,2 m³/sek. Głomia i Kocunia (Skicka Struga) przy wypływie z gminy Zakrzewo mają przepływy około 0,4 m³/sek.

W latach 2001 - 2005 planuje się podpiętrzenie J. Głomskiego o około 0,4 m, aby uzyskać retencję w wielkości 100 tys. m³, co zwiększy powierzchnię jeziora z 23 do 26 ha, czyli przywrócony zostanie dawny stan powierzchni jeziora.

W latach 2006-2010 planuje się podpiętrzenie J. Borówno o około 0,4 m (aktualnie istnieje próg z zastawką na wypływie) co zwiększy pojemność jeziora o 880 tys.m³, a powierzchnię lustra wody z 211 ha do 220 ha.

4.1.6. Warunki klimatyczne.

Obszar gminy leży w obrębie nadnoteckiej dzielnicy rolniczo-klimatycznej (wg podziału R. Gumińskiego, 1948).

Dzielnica nadnotecka charakteryzowana jest jako przejściowa od chłodnej dzielnicy pomorskiej (na północy) do suchej i dość cieplej dzielnicy środkowej (na południu). Warunki klimatyczne tej dzielnicy dla stacji meteorologicznej w Pile charakteryzują parametry: średnia temperatura roczna 7,1°C – 8,7 °C (1985), średnia temperatura najcieplejszego miesiąca lipca 14,5 °C (1979) – 19,3 °C (1985). Od szeregu lat najzimniejszym miesiącem jest luty. Średnia temperatura tego miesiąca waha się od –0,5 °C (1979) do –0,3 °C (1985). W dzielnicy tej występuje stosunkowo mało dni chłodnych (około 100), dni pogodnych jest około 40, a pochmurnych 140.

Bardzo ważnym elementem klimatycznym z rolniczego punktu widzenia jest wielkość opadów. Rozpatrywany obszar jest najbardziej ubogim w opady rejonem w całej dzielnicy nadnoteckiej. Suma roczna opadów ostatnio rzadko przekraczała tu wartości 500 mm (1975 – 453 mm, 1988 – 513 mm, 1989 – 474 mm).

Minimum opadów przypada na miesiąc luty (6,5 mm w 1988), a maksimum najczęściej na miesiąc lipiec, wrzesień, październik i sierpień. Pokrywa śnieżna zalega tu stosunkowo krótko – średnio 38 – 50 dni.

Cechą charakterystyczną klimatu tego obszaru jest występowanie stosunkowo częstych wiatrów z sektorów zachodnich. Notuje się przewagę wiatrów średnich (2 – 5 m/s) i umiarkowanych (5 – 10 m/s). W rozkładzie rocznym zauważa się występowanie wiatrów najsilniejszych w zimie, a najsłabszych w miesiącach letnich.

Według podziału na regiony i krainy klimatyczne dokonanego przez W. Okołowicza gmina Zakrzewo położona jest w rejonie pomorskim, krainie 13. Jest to obszar przewagi wpływów oceanicznych, na które nakłada się pośredni wpływ Bałtyku.

Opisywany obszar ma klimat stosunkowo chłodny, lato dość krótkie, zima dłuższa. Amplitudy temperatur nie są zbyt wielkie i nie wykazują wzrostu w miarę oddalania się od wybrzeża.

Średnia temperatura roczna wynosi około 7,5 °C. Najzimniejszym miesiącem jest luty (- 2,5 °C), a najcieplejszym – lipiec (17,8 °C). Za stację reprezentatywną dla Złotowa można uznać Wałcz (podobne warunki orograficzne). Dalej ku północy i zachodowi zaznacza się większy wpływ Bałtyku, dlatego dla gminy Zakrzewo uwzględniać należy również dane klimatyczne ze stacji meteorologicznej w Szczecinku.

Miejscowość	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ROK
I. Średnia miesięczna i roczna temperatura powietrza w °C													
Szczecinek	-1,8	-2,9	0,7	6,2	11,3	15,5	17,1	16,2	12,3	7,8	3,1	0,6	7,2
Wałcz	-1,7	-2,5	1,2	6,6	12,1	16,5	17,8	16,7	12,7	8,2	3,2	0,7	7,6
II. Średnie miesięczne i roczne temperatury maksymalne °C													
Szczecinek	0,4	0,3	4,9	11,0	16,8	20,7	21,0	21,4	17,5	11,9	5,4	2,5	11,1
Wałcz	0,6	0,6	5,4	11,8	17,8	21,6	23,0	22,2	18,2	12,4	5,6	2,7	11,8
III. Średnia miesięczna i roczna temperatura minimalna °C													
Szczecinek	-4,7	-6,3	-3,0	1,3	5,5	9,7	12,4	11,7	8,0	4,3	0,7	-1,6	3,2
Wałcz	-4,2	-5,6	-2,4	1,9	6,2	10,3	12,8	12,2	8,4	4,7	0,9	-1,2	3,7
IV. Absolutne maxima temperatury °C													
Szczecinek	9,8	13,8	19,6	26,5	30,3	31,9	35,5	29,6	28,8	21,2	14,7	11,6	35,5
Wałcz	10,0	11,4	20,4	27,8	30,8	33,8	38,2	30,8	29,4	21,7	15,1	11,9	38,2
V. Absolutne minima temperatury °C													
Szczecinek	-26,7	-28,2	-17,9	-6,2	-3,8	1,1	3,3	3,8	-2,9	-8,4	-11,0	-18,6	-28,2
Wałcz	-23,8	-28,0	-14,0	-8,1	-2,2	0,6	4,4	5,5	-1,5	-7,6	-9,4	-13,5	-28,0
VI. Liczba dni przymrozkowych (z temp. min. < 0°C)													
Szczecinek	25,2	23,3	24,3	10,9	2,6	-	-	-	0,6	4,3	11,6	16,3	119,1
Wałcz	24,8	23,0	23,5	10,2	1,1	-	-	-	0,1	3,5	11,3	16,6	114,1
VII. Liczba dni mroźnych (z temp. max < 0°C)													
Szczecinek	13,0	12,3	4,2	-	-	-	-	-	-	0,1	1,7	6,2	37,5
Wałcz	12,6	11,1	3,5	-	-	-	-	-	-	-	1,6	5,8	34,6
VIII. Liczba dni gorących (z temp. max > 25°C)													
Szczecinek	-	-	-	0,1	1,2	5,3	6,1	6,7	1,7	-	-	-	21,1
Wałcz	-	-	-	0,2	2,1	7,1	8,7	8,4	2,0	-	-	-	28,5
IX. Średnie miesięczne sumy opadów atmosferycznych (w mm)													
Szczecinek	37,1	35,3	23,7	37,6	49,8	59,9	94,4	72,7	46,2	44,7	35,9	49,1	586,4
Wałcz	48,5	33,1	27,0	36,2	39,5	61,9	96,9	79,2	42,2	49,0	37,0	55,6	606,1
Kujan 1962-1981	35	27	32	37	51	62	76	56	49	47	46	43	561
Złotów 1962-1981	36	29	33	35	55	65	84	58	56	57	52	47	607
X. Średnia liczba dni z opadem > 0,1 mm													
Szczecinek	18,4	14,1	9,6	13,1	11,2	12,3	15,3	15,3	13,1	13,2	13,1	17,9	166,6
Wałcz	15,9	12,8	10,2	12,4	11,3	12,5	16,0	14,2	12,4	12,7	11,6	15,6	157,6
XI. Średnia liczba dni z opadem > 10 mm													
Szczecinek	0,1	0,7	0,2	0,6	1,1	1,4	2,8	1,6	1,1	0,9	0,4	1,3	12,2
Wałcz	0,7	0,6	0,3	0,6	0,7	1,5	2,9	2,2	1,1	1,2	0,5	1,6	13,9
XII. Średnia liczba dni ze śniegiem													
Szczecinek	13,2	10,0	7,4	3,8	0,7	-	-	-	-	0,3	2,5	9,2	47,1
Wałcz	11,9	8,6	6,7	2,6	0,5	-	-	-	-	0,2	2,9	7,1	40,5

Miejscowość	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	ROK
	XIII. Średnia liczba dni z pokrywą śnieżną												
	24,1	19,8	9,4	1,5	0,1	-	-	-	-	-	2,8	12,8	70,5
Szczecinek	19,8	19,3	4,7	0,7	-	-	-	-	-	-	0,9	7,4	52,8
Wałcz	XIV. Średnia wilgotność względna (w %)												
	88	86	79	76	71	73	78	81	82	80	89	91	82
Szczecinek	86	84	79	75	70	72	76	80	83	86	90	90	81
Wałcz	XV. Średnie zachmurzenie												
	8,1	7,6	6,2	6,6	6,2	6,3	6,7	6,3	5,9	6,9	8,4	8,4	7,0
Szczecinek	7,9	7,5	6,0	6,4	5,8	6,0	6,6	6,3	5,6	6,7	8,2	8,3	6,8
Wałcz	XVI. Średnia liczba dni pogodnych												
	1,4	2,1	5,5	3,2	1,9	1,9	1,8	1,6	3,2	2,6	0,9	0,9	27,0
Szczecinek	1,9	2,1	6,9	4,1	3,4	3,3	2,7	2,3	4,7	3,4	1,0	1,5	37,3
Wałcz	XVII. Średnia liczba dni pochmurnych												
	19,3	16,3	12,4	12,4	9,0	8,8	11,8	8,8	8,1	13,6	20,8	22,0	163,3
Szczecinek	19,3	15,6	12,4	11,9	7,4	9,2	11,6	8,6	7,6	13,2	19,3	21,4	157,8
Wałcz	XVIII. Średnia liczba dni z mgłą												
	3,9	5,7	4,3	2,1	1,8	2,0	1,5	3,2	4,8	7,9	8,7	9,1	55,0
Szczecinek	1,9	2,9	1,7	1,0	0,2	0,2	0,4	1,2	1,3	3,1	5,2	4,4	23,5
Wałcz	XIX. Średnia miesięczna i roczna prędkość wiatru (w m/sek)												
	3,4	2,9	3,2	3,0	2,9	2,6	2,5	2,3	2,5	2,7	2,9	3,4	2,9
Szczecinek	2,8	2,4	2,7	2,4	2,5	2,1	2,1	2,0	2,1	2,1	2,1	2,6	2,3
Wałcz	XX. Średnia liczba dni z wiatrem > 15 m/sek												
	0,5	-	-	-	-	-	-	0,1	-	-	-	-	0,6
Szczecinek	0,4	0,2	0,1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,7
Wałcz													

Daty występowania przymrozków oraz długość okresu bezprzymrozkowego

Miejscowość	średnia data przymrozków		Najwcześniejsza data przymrozków		Najpóźniejsza data przymrozków		Okres bezprzymrozkowy
	ostatniego	pierwszego	ostatniego	pierwszego	ostatniego	pierwszego	
Szczecinek	16.V.	4.X.	24.IV.	16.IX.	31.V.	31.X.	140
Wałcz	5.V.	16.X.	22.IV.	30.IX.	29.V.	8.XI.	163

Częstotliwość kierunków wiatrów i cisza w poszczególnych porach roku i w roku w %

	N	NE	E	SE	S	SW	W	NW	Cisza
Szczecinek									
zima	3,4	5,3	6,4	7,1	18,5	24,8	18,1	6,1	10,3
wiosna	10,5	8,9	6,2	10,9	9,3	12,3	16,5	11,1	14,1
lato	5,9	6,4	4,7	5,4	9,4	21,1	19,8	10,2	17,1
jesień	2,5	2,5	5,4	10,6	14,5	25,7	15,5	5,7	17,6
ROK	5,6	5,8	5,7	8,5	12,8	21,0	17,5	8,3	14,8
Wałcz									
zima	5,3	11,4	11,8	6,5	8,6	19,3	23,9	8,2	5,0
wiosna	9,3	16,3	12,2	4,0	5,0	10,2	21,5	15,8	5,7
lato	6,4	10,3	7,3	3,3	5,9	20,5	23,7	14,0	8,6
jesień	3,6	12,8	11,8	5,7	8,5	16,6	21,7	6,7	12,6
ROK	6,0	12,7	10,8	4,9	7,0	16,7	22,7	11,2	8,0
Piła 1971-1980 ROK	6,0	9,5	10,5	8,2	8,3	15,7	19,8	10,9	10,1

Amplituda średnich miesięcznych temperatur w skali roku osiąga wartość 20°C. Liczba dni mroźnych (37,5) i upalnych (28,5) jest dość duża. Przymrozki mogą tu występować od trzeciej dekady września do drugiej dekady maja.

Łączna ilość dni z przymrozkami waha się od ca 114 do 120.

Liczba dni pochmurnych wzrasta z oddaleniem od morza, prawidłowość ta dotyczy zwłaszcza średnich wartości rocznych (np. Ustka 144 dni pochmurne, Wałcz 158) i pory letniej (odpowiednio 24 dni: 29,4 dni). Wilgotność względna powietrza jest znaczna i wynosi 81 – 82 %, najniższa w maju 70 %, a najwyższa w grudniu 90 %.

Średnia roczna suma opadów wynosi na badanym obszarze ok. 600 mm. Maksymalna ilość spada w lecie (lipiec- sierpień 176,1 mm), minimalna w zimie (luty – marzec 60,1 mm).

Na wysokość opadów wpływa położenie terenu w „cieniu” wzniesień pojeziornych.

Na przykład na północ od wzniesień morenowych – okolice Słupska otrzymują ok. 787 mm opadów rocznie.

Średnia liczba dni z opadem wynosi rocznie ok. 160 z tego 14 dni z opadem bardzo intensywnym (powyżej 10 mm).

Okres zalegania pokrywy śnieżnej nie jest ciągły i utrzymuje się on średnio przez 53 dni w roku. Notowana jest od listopada do kwietnia, w rzadkich przypadkach do początków maja.

Istotna jest częstość występowania mgieł z uwagi na możliwą uciążliwość bioklimatyczną tego zjawiska. Z okresem zalegania mgieł wiąże się bowiem zmniejszone promieniowanie słoneczne, zmniejszone parowanie, gromadzenie się zanieczyszczeń. Mgły występują przez cały rok ze szczególnym nasileniem od października do marca. Bardzo uciążliwe są tzw. „Mgły radiacyjne” – poranne utrzymujące się w zagłębieniach terenu z płytkim zwierciadłem wód gruntowych lub wodą powierzchniową.

Ważnym czynnikiem, od którego zależą niektóre cechy klimatu, a zwłaszcza mikroklimatu są wiatry. W skali całego roku dominującymi kierunkami są zachodnie (Wałcz – kierunek W – 22,7 %, Szczecinek SW – 21,9 %. Wiosną wzrasta udział wiatrów pñ.-wsch. (NE) – 16,3 %, które przyczyniają się do występowania wiosennych przymrozków. Latem, jesienią i zimą duży udział mają także wiatry pñd. – zach. – (SW).

Charakterystyczny jest tu także znikomy udział cisz (Wałcz – 8 %). Ze względu na ukształtowanie terenu, strukturę pokrycia i warunki wodne pewne rejonu na terenie gminy posiadać będą swoisty mikroklimat. Są to:

- rozległy kompleks leśny w rejonie Łobżonki, gdzie występują mniejsze nasilenia wiatrów, zmniejszona insolacja w lecie, mniejsze amplitudy temperatur i zwiększona wilgotność powietrza.
- obszary dolin i obniżeń o płytko zalegającej wodzie gruntowej, z częstymi zjawiskami mgieł i oparów, występowaniem inwersyjnych układów temperatury oraz zwiększeniem o około 20 % dni z przymrozkami,
- obszary wysoczyznowe o mało zróżnicowanych warunkach klimatu lokalnego silnie przewietrzanego na skutek braku większych kompleksów leśnych i małego zróżnicowania hipsometrycznego.

Swoistym mikroklimatem charakteryzować się będzie rejon jeziora Borówno. Rozległy akwen wodny w otoczeniu lasów tworzy bardzo korzystne warunki bioklimatyczne dla wypoczynku.

4.1.7. Warunki glebowe.

Przestrzenne zróżnicowanie gleb jest związane z geomorfologią terenu. Największą powierzchnią w gminie Zakrzewo zajmują gleby brunatne wylugowa i brunatne, następnie czarne ziemie właściwe i zdegradowane oraz gleby na terenach bagiennych i pobagiennych, głównie są to gleby torfowe i murszowate. Gleby brunatnoziemne powstały w wyniku procesów glebotwórczych w klimacie umiarkowanym wilgotnym przy współudziale roślinności borów mieszanych świeżych. Powstały one z piasków słabogliniastych oraz piasków gliniastych lekkich z płytko występującym piaskiem luźnym. Taki skład mechaniczny pozwala zaliczyć te gleby do 6 i 7 kompleksu rolniczej przydatności gleb. Jeśli gleby te powstały na glinach lekkich lub na piaskach gliniastych mocnych lub pyłach zalegających na glinie, to zalicza się je do 4 lub 5 kompleksu rolniczej przydatności. Podobną przydatność mają czarne ziemie zbudowane z piasków gliniastych podścielonych gliną. Czarne ziemie zdegradowane oraz gleby murszaste są typowe dla 8 i 9 kompleksu zbożowo-pasterwnego. Skałą macierzystą są głównie piaski słabo gliniaste położone na piaskach luźnych przy płytko występującej wodzie gruntowej. Gleby hydrogeniczne, murszowe i torfowe powiązane są głównie z terenami łąkowymi i zabagnieniami śródleśnymi. Właściwości tych gleb kształtuje stałe lub okresowo płytkie występowanie wód gruntowych. Na części tych gleb zachodzi aktualnie proces bagieny polegający na odkładaniu się i niepełnym rozkładzie szczątków roślinności bagiennej w środowisku nasyconym wodą przy ograniczonym dostępie powietrza.

4.1.8. Szata roślinna.

Tereny trwałe pokryte roślinnością w gminie Zakrzewo zajmują powierzchnię około 9250 ha tj. około 60 % powierzchni gminy (wskaźnik wojewódzki około 53,5 %) składają się na to: tereny leśne – 7465 ha, tereny zadrzewione i zakrzewione – 19 ha, łąki 1164 ha, pastwiska – 466 ha, zieleń osiedlowa – 27 ha oraz część nieużytków – bagna.

Ekosystemy leśne

Tereny leśne w gminie Zakrzewo, zajmujące prawie 46 % powierzchni ogólnej gminy występują w zwartym kompleksie w południowo-wschodniej części gminy. Na pozostałym terenie lasy zajmują w formie rozproszonej niewielkie powierzchnie.

Istotnym czynnikiem przedstawiającym różnorodność i zasobność środowiska leśnego jest struktura siedliskowa lasów, która jest następująca (wg stanu z 1993)

Siedlisko	% pow. leśnej	Udział procentowy największych gatunków drzew						
		So	Md	Św	Bk	Db	Brz.	Ol
Bśw.	27,5	99,8					0,2	
BM św.	59,6	95,5	0,4	0,5		0,7	2,8	
BMw	0,9	29,1	4,7	15,7		1,1	30,0	19,0
BMb	1,4	46,4		1,9			36,7	15,0
LM św	8,6	51,1	2,5	6,1	2,6	24,9	10,8	1,0
LMw	0,3	24,2		10,0		22,2	17,0	26,6
Lśw	0,2	30,4	2,2	1,7	0,5	42,7	18,5	0,6
Ol	1,5	0,7		0,1		0,2	4,1	94,8

Siedliska borowe w gminie Zakrzewo zajmują 89,4 % powierzchni lasów, a sosna zajmuje około 89,8 powierzchni drzewostanów.

Lasy w rejonie J. Borówno są lasami o wysokich walorach przyrodniczych i kompleks ten w kraju znany jest pod nazwą bory kujańskie.

Procentowy udział lasów w klasach wieku zbliżony jest do przedstawionych niżej wskaźników:

I	1 - 20	13,0
II	21 - 40	30,2
III	41 - 60	17,6
IV	61 - 80	17,3
V	81 - 100	14,7
VI	100 - 120	4,0
VII	121 i więcej	2,2
KO	powierzchnia do odnowienia	1,0

Udział drzewostanów w niższych klasach wieku będzie się nieco zwiększał ze względu na program zalesiania gruntów porolnych mało przydatnych dla rolnictwa.

Lasy ochronne w gminie Zakrzewo zajmują powierzchnię 1152,41 ha:

w tym lasy wodochronne	1048,73 ha
las – ostoje zwierząt chronionych	99,68 ha
las nasienne	4,00 ha

Z drzewostanów cennych występują dąb w wieku 220 – 230 lat po wschodniej stronie J. Borówno.

Tak duży udział sosny w drzewostanach jest niekorzystny, gdyż powoduje to małą odporność biologiczną lasów i podatność na gradację szkodników pierwotnych i wtórnych. Jest to nie tylko wynik warunków glebowo-siedliskowych, ale tworzenie monokultur drzewostanowych przez człowieka.

Ekosystemy łąkowe

Ten rodzaj roślinności obejmujący łąki i pastwiska zajmuje w gminie powierzchnię 1630 ha i występuje w dolinach rzek, rynnach jeziornych i rozległych obniżeniach wytopiskowych.

Ten rodzaj roślinności częściowo został przekształcony przez człowieka przez koszenie, zabiegi melioracyjne i wysiew bardziej przydatnych gospodarczo gatunków traw.

Ekosystem bagienny

Występują one w lokalnych przegłębieniach dolin rzecznych, rynien polodowcowych i obniżeń wytopiskowych oraz jako bagna śródlądowe są pozostałością po jeziorach – oczkach istniejących głównie na terenach sandrowych. Występuje tam głównie roślinność bagienna i torfowiskowa.

Do tej roślinności zaliczyć można szuwały nadjeziorne składające się z turzyny pospolitej, pałki szerokolistnej, kosaćca żółtego, kmięci błotnej oraz roślin pływających, jak grzybienie i grązele. Są to najbardziej naturalne zbiorowiska roślinne w gminie.

Zieleń urządzona

W skład tej zieleni wchodzi parki, zieleń osiedlowa składająca się z zieleni średniej i wysokiej oraz trawników, a także zadrzewienia przydrożne i inne zawdzięczające swe istnienie człowiekowi.

W centrum Kujania jest mocno zaniedbany park podworski o pow. 1,95 ha z różnorodnym drzewostanem, w skład którego wchodzi drzewa pomnikowe i tulipanowce.

4.2. Warunki i stan gospodarki rolnej i leśnej.

4.2.1. Użytkowanie gruntów.

Użytkowanie gruntów w gminie Zakrzewo na 01.01.1997 r. Przedstawia się następująco:

<u>Wyszczególnienie</u>	<u>pow. w ha</u>	<u>% w gminie</u>	<u>wskaźnik wojewódz.</u>
Użytki rolne	7469 ha	45,96	48,96
w tym grunty orne	5791	35,63	38,20
sady	48	0,64	0,46
łąki	1164	7,16	7,28
pastwiska	466	2,87	3,02
Lasy	7465	45,93	41,10
grunty zadrzew. i zakrzew.	19	0,12	0,44
Wody	453	2,79	2,38
w tym wody stojące	59	0,37	0,88
wody płynące	340	2,09	0,98
rowy	54	0,33	0,52
Grunty pozostałe	814	5,01	7,00
w tym kopalne	8	0,05	0,06
komunikacyjne	356	2,19	2,64
osiedlowe	269	1,66	1,83
różne	4	0,02	0,77
nieużytki	177	1,09	1,70
<u>Powierzchnia wyrównawcza</u>	<u>32</u>	<u>0,19</u>	<u>0,12</u>
Razem	16252	100,00	100,00

Użytkowanie gruntów w gminie Zakrzewo jest zbliżone do użytkowania gruntów w województwie pilskim: użytków rolnych jest mniej o około 3 %, a lasów o około 4 %, a procentowy udział wód jest większy o 0,4 %.

W okresie od 1980 r. Do 1997 r. powierzchnia użytków rolnych zmalała o 243 hektary tj. o 1,4 % powierzchni gminy, a lasów wzrosła o 301 ha to jest o 1,8 %.

4.2.2. Uwarunkowania do produkcji rolnej.

Klasyfikacja użytków rolnych wg klas bonitacyjnych w gminie Zakrzewo w procentach przedstawia się następująco:

Klasa	Gmina Zakrzewo			Województwo pilskie		
	Grunty orne i sady	Łąki i pastwiska	Razem	Grunty orne i sady	Łąki i pastwiska	Razem
II	0,00	0,00	0,00	0,25	0,01	0,20
III	1,63	2,37	1,80	15,46	5,69	13,36
IV	44,74	43,09	44,38	45,99	49,08	46,65
V	31,51	41,94	33,78	23,66	35,00	26,10
VI	20,35	12,36	18,60	13,31	9,76	12,55
Viz	1,77	0,24	1,44	1,33	0,46	1,14
Razem	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00

Zestawienie wykazuje znacznie niższy udział procentowy użytków rolnych klasy III w gminie Zakrzewo niż w województwie pilskim, natomiast większy jest udział użytków rolnych w klasach V i VI.

Klasyfikacja użytków rolnych w gminie Zakrzewo wg kompleksów glebowo-rolniczych w procentach przedstawia się następująco:

Kompleks	Grunty orne	
	Gmina Zakrzewo	Województwo pilskie
1	0,00	0,17
2	1,70	7,94
3	0,38	1,39
4	25,14	24,66
5	23,61	22,59
6	20,15	22,14
7	25,11	13,93
8	1,63	2,46
9	2,23	4,68
Grunty orne przeznaczone na uż. Zielone	0,05	0,04

Trwałe użytki zielone

1z	0,00	0,01
2z	77,51	58,89
3z	22,49	41,10

Użytki rolne rolniczo nieprzydatne

% pow. ogólnej	1,10	0,73
----------------	------	------

Z zestawienia widać, że w gminie Zakrzewo jest prawie dwukrotnie większy udział niż w województwie pilskim gruntów ornych o glebach najsłabszych; 7 kompleksu żytnio-lubinowego i użytków rolnych rolniczo nieprzydatnych, natomiast jakość trwałych użytków zielonych jest wyższa.

Kompleksową przydatność użytków ronych do produkcji rolnej przedstawia wielkość wskaźnika jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej opracowanej przez IUNG w Puławach.

Jednostka administracyjna	Wskaźnik bonitacji				Ogólny wskaźnik Jakości rolniczej przestrzeni prod.
	Jakości gleb	Agroklimatu	Rzeźby terenu	Warunków wodnych	
Gm. Zakrzewo	40,1	9,8	4,4	2,0	56,3
Woj. Pilskie	44,9	10,0	4,3	2,5	61,7
Polska	49,5	9,9	3,9	3,3	66,6

Ogólny wskaźnik jakości rolniczej przestrzeni produkcyjnej w gminie Zakrzewo jest o 5,4 punkta tj. o blisko 9 % niższy od wskaźnika dla województwa pilskiego, oraz o 10,3 punkta tj. o ponad 15 % niższy od wskaźnika dla Polski. Najbardziej zbliżone są wskaźniki agroklimatu i rzeźby, natomiast znacznie niższe są wskaźniki jakości gleb (odpowiednio o 10,7 % i 11 %) oraz warunków wodnych (odpowiednio o 20 % i 50 %).

Struktura władania użytkami rolnymi (stan na 01.01.1997 r.)

Właściciel	Grunty orne	Sady	Łąki	pastwiska	Razem	
					ha	%
Państwowe Gospodarstwa Rolne	568		110	9	687	9,2
Lasy państwowe	97	27	93	89	306	4,1
Inne państwowe, społeczne i komunalne przekazane w zarząd lub w wieczyste użytkowanie	165		12	8	185	2,5
RSP	127		5	3	135	1,8
Indywidualne gospodarstwa rolne	4721	19	930	350	6020	80,6
Inne grunty indywidualne	53	2	9	4	68	0,9
Fundusz Ziemi (AWRSP)	60		5	3	68	0,9
Razem	5791	48	1164	466	7469	100,0

Ponad 80 % użytków rolnych jest we władaniu indywidualnych właścicieli. Agencja Własności Rolnej Skarbu Państwa w gminie Zakrzewo przejęła 1089,2 ha użytków rolnych po byłych PGR-ach i z Funduszu Ziemi. Z tabeli wynika, że około 30 % tych gruntów przeszło we władanie prywatne. W wyniku tego sektor prywatny użytków rolnych zwiększył się o ponad 10 %.

Użytkowanie rolnicze w gminie Zakrzewo w 1995 r.

Lp.	Nazwa wsi	Powierzchnia ogółem		w tym								Liczba gospodarstw
				Użytki rolne		Grunty orne razem		Sady		Użytki zielone		
		ha	a	ha	a	ha	a	ha	a	ha	A	
1	StaraWiśniewka (część)	777	97	725	19	640	89	5	46	78	84	35
2	Ługi i Nowa Wiśniewka	637	48	599	24	524	16	1	30	73	78	40
3	Cz.Starej Wiśnie. i Prochy	753	01	722	05	602	27	0	55	119	23	62
4	Czernice	950	54	905	33	731	15	-	-	174	18	38
5	Głomsk Wieś	523	51	506	97	378	25	0	15	128	57	48
6	Głomsk Poborcze I Osowiec	1104	88	985	75	778	54	2	11	205	10	92
7	Zakrzewo	1231	64	1112	30	824	51	0	89	286	90	34
8	Drożyska Wielkie	522		485	45	316	15	0	70	168	60	12
9	Kujan, Mały Kujan, Drożyska Małe	123	74	104	68	73	14	0	33	31	21	13
10	Wersk	221	05	205	95	148	87	0	22	56	86	18
11	Drożyska Średnie, Śmiardowo	286	76	264	87	171	55	0	40	92	92	430
	Ogółem	7133	51	6617	78	5189	48	12	11	1416	19	430

W ostatnich latach zmniejszyła się liczba gospodarstw rolnych (430 w 1995 r.) oraz wzrosła średnia powierzchnia gospodarstwa do 16,5 ha, wliczając w to grunty dzierżawione.

Indywidualne gospodarstwa rolne (wg grup obszarowych w 1996 r.)

Wyszczególnienie	Liczba i procent gospodarstw w przedziale obszarowym w ha													
	Ogółem		1,01-2,0		2,0-5,0		5,0-10,0		10,0-20,0		20,0-50,0		50 i więcej	
	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	liczba	%	Liczba	%
Gmina Zakrzewo	431	100	57	13,2	56	13,0	66	15,3	139	32,3	103	23,9	10	2,3
Woj. pilskie	19056	100	3921	20,6	3338	17,5	2940	15,4	5447	28,6	2948	15,5	462	2,4

Około 60 % posiada areał powyżej 10 hektarów, co jest wskaźnikiem znacznie lepszym od wojewódzkiego.

4.2.3. Kierunki upraw i hodowli.

Produkcja roślinna jest jednym z podstawowych kierunków gospodarki żywnościowej w gminie Zakrzewo.

Powierzchnia zasiewów poszczególnych upraw w gospodarstwach indywidualnych w ha (1996 r.) wg spisu powszechnego.

	ha	%
Ogółem powierzchnia zasiewów	5184	100
<u>w tym zboża</u>	<u>3897</u>	<u>75,2</u>
m.in. pszenica	213	41
żyto	1760	34,0
jęczmień	584	11,3
owies	239	4,2
pszenżyto	201	3,9
<u>mieszanki zbożowe</u>	<u>889</u>	<u>17,2</u>
kukurydza	100	1,9
strączkowe	3	0,05
ziemniaki	807	15,6
przemysłowe	3	0,05
pastewne	307	5,9
pozostałe	67	1,3

Udział zbóż w strukturze zasiewów wynosi 75,2 % w tym żyta 34 % (w województwie 81,6 %, w tym żyta 27,6 %), a udział upraw ziemniaka 15,6 % w województwie 7,5 %).

Jest to prawidłowość wynikająca z jakości wskaźnika waloryzacji rolniczej przestrzeni produkcyjnej, a w szczególności z bonitacji gleb, gdyż kompleksy żytnej i słabej i żytnej najsłabszy nadający się głównie do uprawy żyta i ziemniaków zajmują w gminie Zakrzewo ponad 45 % gruntów ornych.

Według danych Urzędu Gminy z Zakrzewa pomimo dużych różnic jakości gleb nie ma dużych różnic w wysokości plonów w poszczególnych wsiach, co wykazuje zamieszczone zestawienie. Wynika to z prawidłowej struktury zasiewów, dostosowanej do rolniczej przydatności gleb, gdyż we wsiach Kujan, Osowiec, Drożyska Małe i Średnie oraz Śmiardowo Złotowskie, gdzie nie ma gleb IVa i wyższej klasy bonitacyjnej, nie uprawia się roślin o dużych wymaganiach glebowych m.in. takich jak pszenica.

Średnie plony zbóż w latach 1996 – 97 w poszczególnych wsiach
Gminy Zakrzewo w dt/ha (dane z U.G.)

Lp.	Miejscowość	Pszenica	Żyto	jęczmień	Owies	Mieszanki Zbożowe	Ziemniaki
1	Czernice	35	27	33	26	27	220
2	Drożyska Małe	-	25	30	23	26	180
3	Drożyska Średnie	-	25	30	23	24	190
4	Drożyska Wielkie	32	26	30	26	25	200
5	Głomsk	36	28	33	26	26	220
6	Ługi	36	28	32	27	27	230
7	Nowa Wiśniewka	33	27	32	26	27	200
8	Kujan	-	25	28	24	23	180
9	Osowiec	-	24	25	23	23	180
10	Prochy	35	27	29	26	27	190
11	Wersk	30	26	30	25	27	180
12	Śmiardowo Zł.	30	26	29	25	26	190
13	Stara Wiśniewka	35	27	29	25	27	200
14	Zakrzewo	36	26	30	25	27	200

Średnie plony zbóż i ziemniaków w gminie Zakrzewo
i w woj. pilskim w 1996 r. W dt/h (dane Urzędu Statystycznego w Pile)

Rodzaj uprawy	Gmina Zakrzewo w gospod. indywidualnych	woj. pilskie	
		pow. ogółem	w gosp.ind.
Zboża ogółem	28,8	31,9	31,2
Pszenica	33,1	36,7	35,8
Żyto	28,5	26,0	26,4
Jęczmień	32,0	31,7	32,0
Owies	27,0	29,9	28,9
Mieszanki zbożowe	26,4	31,4	31,5
ziemniaki	205,0	239,0	237,0

Średnia wydajność z jednego hektara w gminie Zakrzewo poza żytem jest nieco niższa niż średnia w województwie, jedynie w Głomsku jest zbliżona do średniej wojewódzkiej. Jest to zgodne z bonitacją gleb.

Ogólnie stwierdzić można, że w gminie Zakrzewo produkcja roślinna stoi na dobrym poziomie pomimo, że warunki przyrodnicze są nieco gorsze od średnich w województwie pilskim.

Drugim ważnym kierunkiem gospodarki żywnościowej w gminie Zakrzewo jest hodowla.

Stan hodowli najlepiej obrazuje obsada zwierząt na 100 ha użytków rolnych.

**Obsada ważniejszych zwierząt hodowlanych w sztukach
fizycznych na 100 ha użytków rolnych
stan na 1996 r. wg danych Urzędu Statystycznego**

Jednostka administracyjna		Bydło		Trzoda chlewna		Kury	
		ogółem	w tym krowy	ogółem	w tym lochy	ogółem	w tym nioski
Gmina Zakrzewo	hodowla ogółem	50,7	20,4	134,4	12,2	126,3	114,1
	hodowla w gosp. indywid	63,3	25,3	161,3	14,4	157,7	142,5
Województwo pilskie	hodowla ogółem	29,5	11,5	181,1	17,2	116,9	103,2
	hodowla w gosp. indywid	45,2	17,7	266,9	24,9	203,2	179,1

Z tabeli wynika, że bardzo dobrze przedstawia się w gminie Zakrzewo na tle województwa pilskiego hodowla bydła, pomimo mniejszego o 0,27 % udziału trwałych użytków zielonych.

Natomiast znaczne rezerwy tkwią w hodowli trzody chlewnej, której obsada ogółem jest blisko o 50 sztuk, a w gospodarstwach indywidualnych o ponad 100 sztuk mniejsza niż w województwie pilskim.

Hodowla kur jest w gminie Zakrzewo mniej popularna w gospodarstwach indywidualnych (obsada mniejsza o około 50 sztuk niż w województwie), a hodowla ogółem jest większa o 10 sztuk na 100 ha w gminie Zakrzewo niż w województwie pilskim. Jest to wynikiem rozwiniętej hodowli fermowej nie związanej z gospodarstwami rolnymi.

Obsada pozostałych zwierząt hodowlanych w gminie Zakrzewo w gospodarstwach indywidualnych przedstawia się następująco: owce - 3,5 (woj.pilskie 3,0), konie - 0,7 (1,5), kozy - 0,6 (0,9), króliki - 4,5 (4,5), zwierzęta futerkowe - 0,1 (0,9), gęsi - 3,5 (2,4), kaczki - 25,1 (20,6), indyki - 1,6(3,5), pozostałe - 2,3 (1,5). Podane zostało zestawienie dla gospodarstw indywidualnych, gdyż ten rodzaj hodowli poza gospodarstwami indywidualnymi występuje w niewielkiej ilości.

W gminie Zakrzewo istnieją dobre warunki do hodowli ryb. Wpływa na to większa niż przeciętnie w województwie powierzchnia wód oraz lokalnie dobre warunki do budowy stawów rybnych.

4.2.4. Obsługa rolnictwa.

Aktualnie skup płodów rolnych i obsługa rolnictwa jest w mniejszym stopniu scentralizowana niż dawniej.

Gminna Spółdzielnia nie jest jak dawniej monopolistą w tym zakresie i prowadzi jedynie część z dawnej działalności.

Skup żywcia w gminie odbywa się w Zakrzewie, Głomsku, Czernicach i Starej Wiśniewce. Skup mleka odbywa się w zlewniach w Zakrzewie i Starej Wiśniewce, a ponadto prosto od producentów przez Spółdzielnię Mleczarską ze Złotowa. Zboża i ziemniaki skupuje GS w Zakrzewie oraz gorzelnia w Starej Wiśniewce.

Produkcją i sprzedażą paszy zajmuje się GS w Zakrzewie.
 Nieczynna jest suszarnia zielonek w Drożyskach Wielkich.
 Runo leśne skupuje się lokalnie głównie przez osoby prywatne, od których odbierają je zakłady przetwórcze.
 Dziczyznę skupuje spółka Hubertus.

4.2.5. Gospodarka leśna.

Gospodarka leśna ze względu na dużą powierzchnię lasów stanowi ważny czynnik dla rozwoju gospodarczego gminy Zakrzewo.

Struktura własnościowa lasów w gminie Zakrzewo jest następująca:

Własność	powierzchnia w ha	wskaźnik procentowy
Administracja Lasów Państwowych	7069	94,69
Inne lasy państwowe	68	0,91
Lasy komunalne	18	0,24
Lasy prywatne gospodarstwa indywidualne	302	4,05
Rolnicze Spółdzielnie Produkcyjne	6	0,08
Państwowy Fundusz Ziemi (AWRSP)	2	0,03
R a z e m	7465	100,00

Zadania Nadleśnictwa w gospodarce leśnej w gminie Zakrzewo na lata 1993-2002 w/g planu urządzenia gospodarstwa leśnego są następujące:

Pozyskanie drewna	w 10-leciu	średnio w roku
użytki rębne z pow. w ha	538,45	53,8
użytki rębne w m ³	117019	11702
użytki przedrębne z pow. w ha	6517,74	651,8
użytki przedrębne w m ³	110311	11031
tzw. drobnica w m ³	43651	4365

W zakresie hodowli lasu pierwszym działaniem są prace odnowieniowe czyli nasadzenia. Ich rozmiar jest następujący:

1. Odnowienia i zalesienia	927 ha	tj. 92,7 ha/rok
w tym m.in. grunty nieleśne	44 ha	4,4 ha/rok
zręby zaległe	71 ha	7,1 ha/rok
zręby bieżące	472 ha	47,2 ha/rok
podsadzenia produkcyjne	335 ha	33,5 ha/rok
2. Dolesienia luk	10,7 ha	
3. Poprawki i uzupełnienia	183 ha	
w tym na gruntach projekto-		
wanych do odnowień i zalesień	167 ha	
4. Wprowadzenie podysztów	9 ha	

Plan zalesień gruntów porolnych z pewnością się zwiększy, gdyż uchwała Nr XVII/106/96 Rady Gminy Zakrzewo z dnia 27 marca 1996 r. przewiduje do zalesienia 853,29 ha gruntów rolnych. Gruntów do zalesień będzie faktycznie nieco mniej, gdyż część ich jest już zalesiona.

Wg planu urządzenia lasów Nadleśnictwa Złotów będzie następowała zmiana w składzie gatunków upraw na poszczególnych siedliskach, co przedstawia tabela.

Typ siedliska	Orientacyjny skład gatunkowy upraw w %	
	Gatunki główne	Gatunki domieszkowe
B św	So – 80	Brz i inne 20
BM św	So- 70, Db – 20	Bk i inne 10
BMw	So – 50, Św – 30	Db i inne 20
BMb	So – 80	Św, Brz i inne 20
LM św	So – 50, Db – 30	Bk, Md i inne 20
LMw	Db – 50, So – 30	Św i inne 20
Lśw	Db – 60, Bk – 30	Md i inne 10
Ol	Ol – 90	Js i inne 10
OlJ	Js – 60, Ol - 30	Brz i inne 10

Porównując te wskaźniki z istniejącym składem gatunkowym drzewostanów stwierdzić można wyraźny spadek udziału sosny na niektórych siedliskach: m.in. Bśw. o 19 %, BMŚw o 25 %, LMw o 20 %, L św. o 25 %.

Przez zwiększenie różnorodności gatunkowej drzewostanów, kosztem zmniejszenia udziałów sosny poprawi się odporność lasów na zagrożenia związane z zanieczyszczeniem powietrza oraz zagrożenia od szkodników pierwotnych i wtórnych.

Materiał nasienny zbiera się z drzewostanów nasiennych wyłączonych w oddziale 33c o powierzchni 4 ha (rejon J. Wielki Smolsk) oraz z drzewostanów nasiennych gospodarczych.

Sadzonki produkuje się w szkółkach znajdujących się w oddziałach 150 At (pow. 0,94 ha) i w oddziałach 67a i 230 a (łączna powierzchnia 0,58 ha).

Produkowana ilość sadzonek nie wystarcza na pokrycie potrzeb związanych z odnawianiem lasu i zalesieniem nowych terenów.

Obowiązujący wiek rębności drzewostanów jest następujący:

Db, Js	- 160 lat
Bk, Jd	- 120 lat
So, Md	- 110 lat
Św, Brz, Ol, Gb, Kl, Jw., Wz, Lp, Ak	- 80 lat
Os, Olsz	- 60 lat
Tp, Wb	- 40 lat

Na skutek przyjętej gospodarki leśnej objętość drewna (przeciętna zasobność teoretyczna) na 1 hektarze lasu w gminie Zakrzewo w 2003 r. Wyniesie 1938886 m³ (w tym grubizny 264 m³) i jest to więcej niż było w 1993 r. O 116582 m³ (w tym grubizny o 13 m³).

4.3. Stan, ochrona i zagrożenia środowiska.

4.3.1. Krajobraz i obiekty przyrodnicze prawnie chronione.

Walory elementów środowiska przyrodniczego składają się na dużą atrakcyjność krajobrazu gminy.

Uchwała Nr IX/56/89 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Pile z dnia 31 maja 1989 r. Około 6580 hektarów (tj. 40,49 %) powierzchni gminy weszło w skład obszaru chronionego krajobrazu Dolina Łobżonki i Bory Kujańskie.

Respektując ustalenia zawarte w tej uchwale nie spowoduje się zagrożeń dla atrakcyjności krajobrazu.

Zarządzeniem Nr 94 Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 25 listopada 1993 r. Na powierzchni 1152,41 ha ustanowione zostały lasy ochronne., w tym lasy wodochronne na powierzchni – 1048,73 ha w oddziałach: 1 – 4,8; 16c-h; 17-24; 25; 34-36; 38-40; 53-55; 68; 69; 92; 93; 99; 99A; 100; 100A; 101; 110; 117-120; 120A; 121-123; 132; 133; 133A; 134; 137; 140; 164; 184; 205; 254; 257 obrębu Złotów.

Lasy ostoje zwierząt chronionych na powierzchni 99,68 ha w oddziałach: 115, 116 dla ochrony gniazd puchacza i w oddziale 201 dla ochrony czaplińca.

Lasy nasienne na powierzchni 4,00 ha w oddziale 33c obrębu Złotów.

Zagrożeniem dla lasów ochronnych mogą być zanieczyszczenia trans graniczne powodujące m.in. kwaśne deszcze oraz gradacje szkodników pierwotnych i wtórnych.

Rozporządzeniami Wojewody Koszalińskiego (do 1975 r.) i Wojewody Piłskiego objęte ochroną zostały następujące pomniki przyrody wpisane do rejestru Wojewódzkiego Konserwatora Przyrody.

Nr 1 dąb szypułkowy o obwodzie 3,00 m rosnący poziomo przy strumyku łączącym J. Wierchołek i J. Borówno (od 15.09.1954r.)

Nr 295 grupa drzew: 1 dąb (obw. 3,0 m), 1 lipa drobnolistna (obw. 4,50 m) i 2 jesiony (obw. około 3,70 m i 3.90 m) w parku w Kujanie (dec. Nr 18/82 Woj. Piłskiego z dnia 29.01.1982 r.),

Nr 308 grupa drzew: 2 dęby (obw. 4,28 m i 4,05 m), 1 lipa (obw. 5,00 m), 1 klon (obw. 3,10 m) w Zakrzewie w rejonie Kościoła (dec. Nr 96/81 Woj. Piłskiego z dnia 30.12.1981 r.)

Nr 355 1 dąb szypułkowy (obw. 7,25 m), 1 wiąz polny (obw. 3,30 m) posesja Pana S.Zielińskiego w miejscowości Prochy – Wiśniewka (dec. Nr 122/82 Woj. Piłskiego z 10.09.1982 r.).

Nr 597 1 lipa drobnolistna (obw. 4,62 m) w oddziale 32f obrębu Złotów (rozp. Nr 6/92 Woj. Piłskiego z 31.12.1992 r.)

Nr 635 1 dąb szypułkowy (obw. 5,80 m) w m. Prochy (Rozp. Nr 62/94 z dnia 14.10.1989 r.).

Zagrożeniem dla pomników przyrody może być nie przestrzeganie ustaleń zawartych w rozporządzeniach o uznaniu z pomniki przyrody, a także czynniki naturalne głównie silne wiatry.

4.3.2. Wody.

Gmina Zakrzewo położona jest w obszarze Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) z okresu trzeciorzędowego o nazwie Subzbiornik Złotów - Piła - Strzelce Krajeńskie.

Nie jest on objęty ani najwyższą (ONO) ani wysoką (OWO) ochroną. Szacunkowe zasoby tego zbiornika wynoszą 186 tys. m³/dobę, a średnia głębokość studni wynosi 100 m.

Na podstawie Rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5 listopada 1991 r. w sprawie zasad ustanawiania stref ochronnych źródeł ujęć wody decyzjami Wojewody Piłskiego wyznacza się strefy ochronne dla studni ujmujących wody podziemne.

Zarządzenie Nr 3/86 Dyrektora Wydziału Ochrony Środowiska, Gospodarki Wodnej i Geologii Urzędu Wojewódzkiego w Pile z dnia 24.11.1986 r. w sprawie określenia klas czystości wód rzek i jezior województwa piłskiego ustalone zostały planowane klasy czystości wód powierzchniowych.

W gminie Zakrzewo planowane i aktualne klasy czystości wód powierzchniowych są następujące:

Rzeki	Klasy czystości	
	planowana	aktualna - rok badań
Łobżonka	II	III- 1996 i II - 1995
Kocunia - Skicka Struga	I	nie badana 1996 III - 1991
Głomia	I	non - 1996, III - 1995
<u>Jeziora</u>		
Borówno	I	III - 1996 r. non 1988 r.
Śmiardówka	II	nie badana
Głomskie	II	nie badana
Bielsk	II	nie badana
Stary Wersk	II	nie badana
Wielki Smólsk	I	nie badana

Zagrożeniem dla czystości wód są: zrzuty ścieków komunalnych z Lipki przez Smolnicę, Stołunię do Łobżonki, z Zakrzewa do Kocuni (Skickiej Strugi) i z gorzelnii do Łużanki dopływu Głomii, spływy powierzchniowe z rolniczej przestrzeni produkcyjnej w zlewniach rzek oraz odcieki ze źle zlokalizowanego i eksploatowanego bez zabezpieczeń dotychczasowego wysypiska w Zakrzewie.

4.3.3. Powietrze atmosferyczne, hałas.

Gmina Zakrzewo charakteryzuje się niskim zainwestowaniem przemysłowym, oraz dużą powierzchnią lasów co ma wpływ na dużą czystość powietrza atmosferycznego.

Lokalnie i okresowo zanieczyszczają powietrze kotłownie, gorzelnia, wysypisko i niska emisja z gospodarstw domowych, szczególnie w okresie grzewczym.

Wzdłuż dróg, a szczególnie drogi Złotów - Człuchów i linii kolejowe Piła - Chojnice występują zanieczyszczenia i hałas komunikacyjny.

Rozporządzenie Nr 2 Wojewody Piłskiego z dnia 5.11.1992 r. w sprawie utworzenia stref ciszy na terenie województwa piłskiego ma zapewnić odpowiednie warunki wypoczynku nad jeziorami, rzekami w ośrodkach czasowych, na campingach, polach namiotowych i innych obiektach turystycznych oraz pieszych szlakach turystycznych.

4.3.4. Ochrona gleb i powierzchni ziemi.

Tylko 1,8 % powierzchni użytków rolnych posiada gleby III klasy bonitacyjnej, dlatego one powinny być szczególnie chronione przed wyłączeniem z produkcji rolnej. Wyłączanie z produkcji rolnej gleb IV klasy ze względu na rolniczy charakter gminy powinno być ograniczone i musi mieć racjonalne uzasadnienie. Decyzją Wojewody Piłskiego Nr OŚ/VIII/8513/1/85 z dnia 01.03.1985 r. zatwierdzona została dokumentacja geologiczna w postaci Karty Rejestracyjnej złoża określająca zasoby i powierzchnię złoża kruszywa naturalnego w Drożyskach Wielkich.

Po wyeksploatowaniu kruszywa istnieje obowiązek rekultywacji terenu. Taki obowiązek dotyczy innych miejsc poboru kruszywa.

4.3.5. Ochrona zieleni.

Prowadzona gospodarka leśna zgodnie z zatwierdzonym planem urządzenia lasu dla nadleśnictwa Złotów, oraz uproszczonych planów urządzenia lasów dla lasów niepaństwowych zapewni prawidłowy stan drzewostanów leśnych.

Ochroną i racjonalną gospodarką powinny być objęte inne zadrzewienia w gminie Zakrzewo.

Gmina

ZAKRZEWO

OBSZARY I OBIEKTY OBJĘTE OCHRONĄ PRAWNĄ

obiekty wpisane do rejestru
zabytków

cmentarze

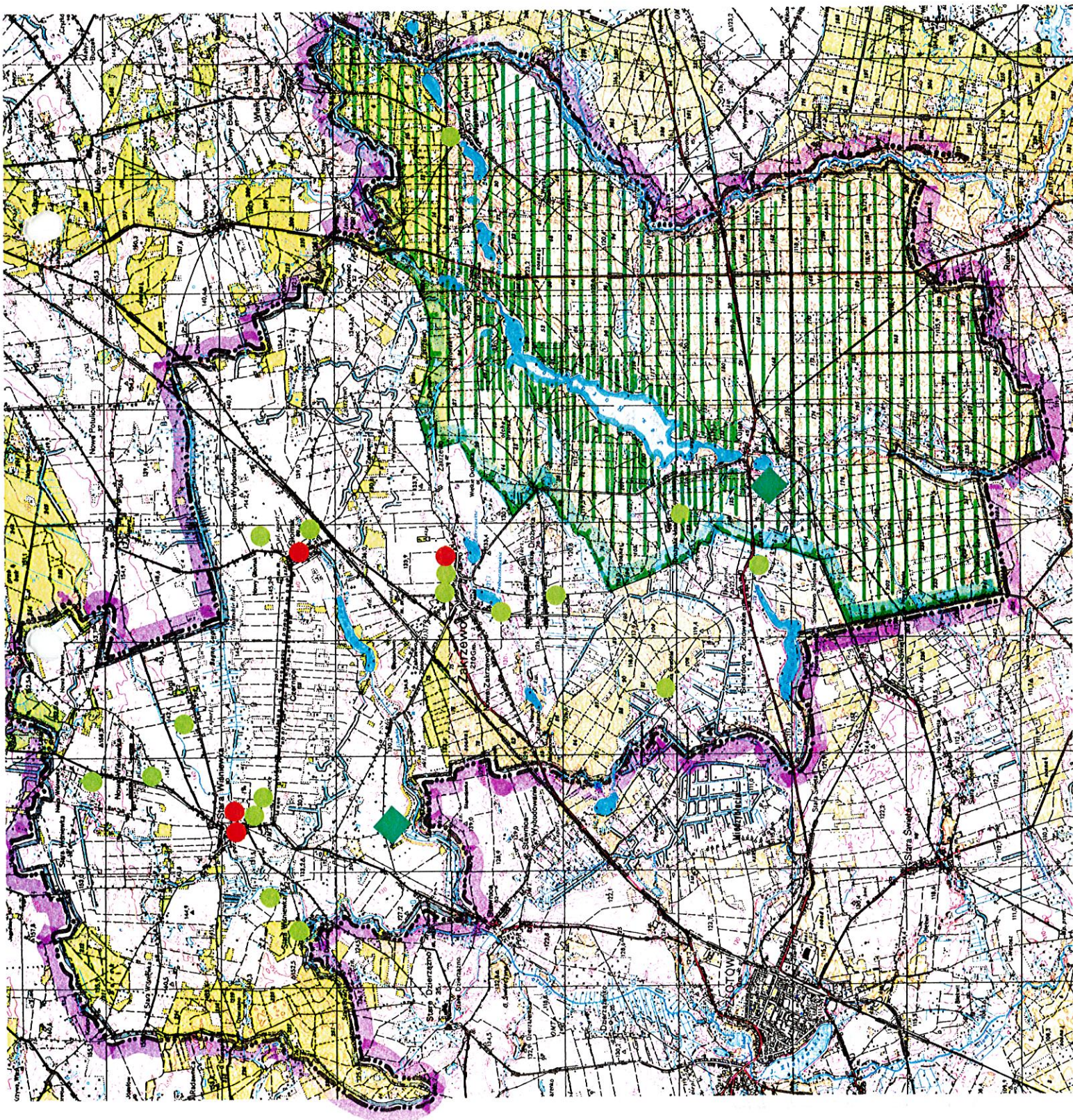
parki

obszar chronionego krajobrazu

w tym:

lasy wodochronne

5. Ocena uwarunkowań kulturowych Gminy Zakrzewo.

5.1. Historia.

Gmina Zakrzewo położona na terenie ziemi Złotowskiej, historycznie stanowiła zachodnią część regionu zwanego Krajną. Krajna sięgała do rzeki Brdy na wschodzie do rzeki Gwdy na zachodzie, na północy natomiast sięgała do rzeki Dobryńki i na południu do rzeki Noteci.

Pierwsze ślady pobytu człowieka na tych terenach, podobnie jak na obszarze całej Krajny, pochodzą z epoki neolitu (młodszej epoki kamiennej). Większa liczba znalezisk archeologicznych pochodzi z epoki brązu (1800-50 r. p.n.e.) oraz z epoki żelaza (do początku n.e.). Ślady cmentarzysk z tego okresu znaleziono w Śmiardowie

Złotowskim (kultura iwińska), Starej Wiśniewce i Zakrzewie (kultura pomorska). Pozostałości wczesnośredniowiecznego osadnictwa z charakterystyczną ceramiką odkryto m.in. na terenie wsi Kujan i Wersk.

W X w. Krajna należała do plemienia Polan, później częściowo zajęli ją Pomorzanie i dopiero na pocz. XII w. król Bolesław Krzywousty przyłączył ją do Polski. Po śmierci Krzywoustego Krajna włączona została do Wielkopolski.

Toczone wojny, a także nieustanne walki pomiędzy miejscowymi rodami szlacheckimi Grzymalitów oraz Nałęczów o poszczególne grody krajeńskie spowodowały tak ogromne zniszczenia, że dokumenty historyczne z I poł. XIII w. nazywają Krajnę pustkowiem. W 1370 r. Ziemię Złotowską otrzymał ustanowiony przez króla Kazimierza Wielkiego książę Każko Słupski. Po jego śmierci tereny te przejął Władysław Opolczyk. Od XIV w. Ziemia Złotowska wraz z całą Krajną tworzyła starostwo nakielskie należące do Wielkopolski.

Duża część terenów wchodzących obecnie w skład gminy Zakrzewo stanowiła własność szlachecką, z rezydencją właścicieli na zamku w Złotowie. W XV w. ziemie te należały do rodziny Danaborskich herbu Topor. W latach 1491 - 1619 klucz Złotowski posiadali Potuliccy herbu Grzymała, później do 1688 r. rodzina Grudzińskich, a następnie Działyńskich.

Po pierwszym rozbiórze Polski w 1772 r. dobra złotowskie dostały się pod panowanie pruskie. W 1788 r. majątki złotowskie przeszły w ręce pruskiego radcy wojennego Fahrenheitta, który sprzedał je w 1798 r. landratowi o nazwisku Gerhard. W latach 1820 - 1945 tereny te stanowiły własność książęcej rodziny Hohenzollernów.

W okresie wczesnośredniowiecznym zaludnienie Krajny było stosunkowo małe, znaczne obszary zajmowały lasy. Wsie leżące na terenie gminy Zakrzewo należały do klucza majątków złotowskich. Najstarszą osadą jest wieś Prochy, występująca pod nazwą Bruchownica otrzymała przywilej lokacyjny od Władysława Odonica w 1206 r. W dokumentach historycznych z XV w. pojawiają się pierwsze wzmianki o wsiach: Głomsk, Stara Wiśniewka (1491 r.) i Zakrzewo (1492 r.). Dopiero jednak w XVI w. rozwinęła się znacznie sieć osadnicza, powstały wsie: Śmiardowo Złotowskie (1560 r.), Wersk (1578 r.), Kujan (1584 r.). W latach 1822 - 25 rząd pruski przeprowadził parcelację terenów należących do istniejących już wsi. Założone zostały w ten sposób nowe kolonie niemieckie: Czernice, Drożyska Mała, Drożyska Średnie, Drożyska Wielkie, Nowy Głomsk, Mały Kujan, Nowa Wiśniewka i Nowe Zakrzewo.

Pomimo prowadzonej na szeroką skalę akcji germanizacyjnej, od połowy XIX w. datuje się żywa działalność polskich organizacji religijnych, kulturalnych i gospodarczych.

Wraz z wybuchem I wojny światowej wzrosły nadzieje na odzyskanie niepodległości. Projekt Traktatu Wersalskiego z maja 1919 r. przewidywał, że granica z Niemcami będzie przebiegać ok. 10 km na zachód od linii kolejowej Piła - Chojnice.

Oznaczało to, że niemal cała Ziemia Złotowska znalazłaby się w granicach Polski.

Ponieważ jednak znaczną część tych terenów zajmowały dobra księcia pruskiego Fryderyka Leopolda Hohenzollerna, spokrewnionego z dworem angielskim, premier Lloyd George - przewodniczący delegacji angielskiej na konferencji w Wersalu uzyskał zgodę na przesunięcie granicy państwowej Niemiec dalej na wschód. W ten sposób powiat złotowski został podzielony, a 60 % jego powierzchni wraz z obecną gminą Zakrzewo pozostała na terenie Niemiec.

W 1922 r. założono Związek Polaków w Niemczech - organizację jednoczącą całą ludność pochodzenia polskiego. Prezesem okręgu złotowskiego (Dzielnica V), a od 1927 r. do 1939 r. całego Związku, został ks. Bolesław Domański z Zakrzewa. Z tej racji Zakrzewo stało się żywym ośrodkiem działalności polskiej o charakterze ponadregionalnym. Niemcy nazywali w tym czasie Zakrzewo „małą Warszawą”. Znakiem Związku stało się Rodło - znak przedstawiający stylizowany brzeg rzeki Wisły z zaznaczonym Krakowem. W Zakrzewie działała największa w okolicy polska szkoła (134 uczniów, 4 nauczycieli); mniejsze ośrodki istniały również we wsiach: Drożyska, Stara Wiśniewka, Czernice, Głomsk i Wersk.

Po zakończeniu II wojny Światowej w 1945 r. tereny te znalazły się w granicach Polski.

5.2. Ogólna charakterystyka historycznej zabudowy na terenie gminy Zakrzewo.

Gmina Zakrzewo leżąca na terenie Ziemi Złotowskiej, zachodniej części historycznej Krajny, przechodziła w przeszłości burzliwe losy ziem nadgranicznych. Tereny te położone od czasów średniowiecza na pograniczu, nie stwarzały dogodnych warunków dla budownictwa. Wsie należące do gminy Zakrzewo nie stanowiły również ośrodków gospodarczych ani politycznych, nie były też głównymi siedzibami rodów szlacheckich. Stąd też brak świeckiej architektury reprezentacyjnej i okazałych kościołów. Zabudowa omawianego regionu stanowiła przez stulecia zabudowę wiejską najbiedniejszych warstw społecznych. Większość budowli tego regionu wznoszona była do końca XVIII w. najczęściej z drewna, którego pod dostatkiem dostarczały okoliczne lasy. Budynki te, bardzo nietrwałe, padały często ofiarą pożarów. Nie zachował się żaden obiekt świadczący o dawnej metryce tych terenów.

W trzech wsiach: Zakrzewo, Głomsk i Stara Wiśniewka układ przestrzenny wsi zachował na tyle historyczny charakter, iż kwalifikuje się do zachowania. Na podstawie wstępnych badań archeologicznych wynika, że cały rejon Zakrzewa stanowił zespół osad o nieprzerwanej ciągłości chronologicznej od okresu wczesnośredniowiecznego do czasów nowożytnych. Historyczny układ przestrzenny obecnego Zakrzewa tworzy wrzeczono z trzema starymi blokami zabudowy, blok środkowy zajmuje budynek kościoła otoczony starodrzewiem - jako pozostałość

nieistniejącego już cmentarza. Zwarta zabudowa Zakrzewa zlokalizowana jest po zewnętrznych stronach wrzeciona. Podobny układ godny zachowania, występuje w mniejszej skali we wsi Głomsk. Historyczny układ przestrzenny wsi Stara Wiśniewka utworzony został przez trzy trakty tworzące owalnicę.

Pierwotnie w owalnicy istniał najprawdopodobniej staw lub większy zbiornik wodny, obecnie stanowi ona zespół ogrodów, przez który przepływa strumień.

Pozostałe wsie na terenie gminy Zakrzewo, zwłaszcza te powstałe w XIX w. jako kolonie niemieckie, reprezentują typ ulicówki, z zabudową o zróżnicowanej gęstości, najczęściej usytuowaną po obu stronach drogi.

Na terenie gminy Zakrzewo najstarszy zachowany zabytek należy do architektury sakralnej. Jest to drewniany kościół p.w. św. Marcina we wsi Stara Wiśniewka.

Wzniesiony w 1647 r. z drewna dębowego o konstrukcji węglowej na zrąb, odeskowany i pokryty gontem. Prosta bryła składa się z prostokątnej nawy, węższego nieco prezbiterium, przylegającej od północy zakrystii oraz usytuowanej od zachodu czworobocznej wieży. Wieża zwieńczona jest hełmem z latarnią. Kościół ten jest jednym z najcenniejszych zabytków województwa pilskiego.

Do zabytkowej architektury sakralnej należą również kościoły w Zakrzewie (1833 r.) i Głomsku (1857 r.), wzniesione z kamieni polnych oraz cegły, z użyciem prostokątnych form neoromańskich. Niewielka bryła kościoła w Głomsku z niską, wyrastającą z zachodniego szczytu nawy wieżą, wtapia się w otaczającą zabudowę wiejską. W Zakrzewie natomiast dobudowana w 1911 r. wysoka czworoboczna wieża zwieńczona hełmem z latarnią, stanowi wyraźną dominantę wysokościową w stosunku do zabudowy wsi.

Kościół w miejscowościach: Czernice i Drożyska Wielkie objęte ochroną konserwatorską są obiektami późniejszymi, pochodzą z ok. 1900 r. Wzniesione jako zbory ewangelickie, murowane z cegły, jednonawowe, o prostej parterowej bryle, obecnie nie są użytkowane jako świątynie.

Do XVIII w. występowały trzy główne typy budownictwa (biorąc pod uwagę konstrukcję ścian). Były to konstrukcje: gliniana, węglowa i szkieletowa (szachulcowa). Konstrukcja gliniana należąca do najprostszych i najstarszych w budownictwie wiejskim praktycznie już nie występuje. Konstrukcja węglowa występowała głównie na terenach gęsto zalesionych, stąd na Krajnie była ona długo w powszechnym użyciu. Przykłady jej można jeszcze spotkać obecnie (kościół w Starej Wiśniewce). Konstrukcja szkieletowa zwana również szachulcową występowała szeroko na terenie zachodniej Europy i w Anglii. W Wielkopolsce pojawiła się dosyć późno, pod koniec XVII w. przyszła ze wschodnich Niemiec. W ciągu XVIII i XIX wieku zaczęto ją stosować powszechnie na terenie Krajny, początkowo do wznoszenia budynków folwarcznych, później szachulec rozszerzył się również na budownictwo chłopskie. Konstrukcja szachulcowa jest obecnie najstarszą historyczną konstrukcją występującą w zabudowie wiejskiej omawianego terenu.

Zachowana historyczna zabudowa gospodarstw wiejskich objęta ochroną konserwatorską pochodzi głównie z 2 poł. XIX w. i pocz. XX w. We wszystkich wsiach na terenie gminy Zakrzewo zachowana jest ona w dużym stopniu. Przykłady architektury mieszkalnej i gospodarczej konstrukcji szachulcowej, rzadko już obecnie spotykanej, zachowane zostały stosunkowo liczne w Drożyskach Wielkich i Głomsku, pojedyncze szachulcowe chałupy występują również we wsi Kujan i Stara Wiśniewka. Wiek tych obiektów datuje się na ok. 1850 r., w niektórych zachowana została charakterystyczna stolarka okienna. Z podobnego okresu

(2 poł.XIX w.) pochodzą również zachowane w bardzo dobrym stanie dwa drewniane domy mieszkalne we wsi Wersk.

Pozostała, licznie występująca na terenie gminy Zakrzewo, historyczna zabudowa wiejska (pocz. XX w.) pozbawiona jest cech stylowych. W wielu wsiach (Zakrzewo, Drożyska Wielkie, Głomsk, Stara Wiśniewka) tworzy w miarę jednolity układ zwartej zabudowy z frontowym domem mieszkalnym i budynkami gospodarczymi ustawionym szczytowo w głębi niewielkiego podwórza. Domy mieszkalne są najczęściej parterowe, murowane z cegły, niekiedy otynkowane, nakryte wysokim dachem dwuspadowym z pokryciem dachówką ceramiczną, ze skromną pozbawioną detali architektonicznych (niekiedy z ceglanymi gzymsami) elewacją. Niektóre z tych obiektów posiadają dobrze zachowaną oryginalną stolarkę okienną i drzwiową, niekiedy ozdobnie rzeźbioną (dekoracyjne płyciny, profilowane słupki i listwy przyrytkowe, klamki z motywem głowy lwa).

Śladami dawnych założeń dworsko-parkowych są zachowane do dnia dzisiejszego parki. Na terenie gminy Zakrzewo zachowane zostały dwa parki. Zabytkowy park krajobrazowy z 2 poł. XIX w. usytuowany jest w centrum wsi Kujan. W parku o powierzchni 1,83 ha rosną drzewa o wymiarach pomnikowych: dąb szypułkowy (520 cm obwodu), jesiony (300-400 cm). Zabudowa tego założenia obecnie już nie istnieje. Park we wsi Prochy objęty ochroną konserwatorską założony został w poł. XIX w. Utrzymany jest on również w stylu krajobrazowym. Zachowane szczątkowo obiekty gospodarcze nie pozwalają na odtworzenie zabudowy całego założenia.

Nierozzerwalnie z krajobrazem wiejskim złączone są niewielkie wiejskie cmentarze, wymowne pozostałości przeszłości i historii. Obecnie nieczynne, niekiedy prawie całkowicie zniszczone. Pojedyncze nagrobki i mogiły z 2 poł. XIX w. zachowane zostały na cmentarzach we wsiach: Czernice, Drożyska Wielkie, Kujan, Stara Wiśniewka, Śmiardowo oraz Zakrzewo.

Pozostałe cmentarze (Głomsk, Ługi, Nowa Wiśniewka, Wersk) objęte ochroną konserwatorską stanowią skupisko zieleni wysokiej.

5.3. Ocena wartości kulturowych.

Na terenie gminy Zakrzewo nie ma obszarów o znaczących uwarunkowaniach historycznych. Istotą przekształceń obszarów zurbanizowanych jest zachowanie właściwej skali zabudowy oraz nieprzekształcanie obiektów zabytkowych.

5.4. Prawna ochrona zabytków.

Na obszarze gminy Zakrzewo ochronie prawnej podlegają:

a) obiekty architektury:

Głomsk - kościół p.w. św. Michała Archanioła	A-757
Stara Wiśniewka - kościół pw. św. Marcina	A- 55
dom mieszkalny nr 29	A- 1
Zakrzewo - kościół p.w. św. Marii Magdaleny	A-733
Dom Polski ul. ks. B.Domańskiego nr 18	A-773

b) parki:

Kujan - dworski park krajobrazowy	A-519
-----------------------------------	-------

5.5. Wykaz obiektów zabytkowych objętych ochroną konserwatorską na terenie Gminy Zakrzewo.

CZERNICE

Obiekty zabytkowe objęte ochroną konserwatorską:

1. d. kościół ewangelicki, cegła/kamień, ok. 1900 r.
2. dom nr 36, cegła l.30-te XX w.
3. kurnik przy domu nr 36, szach., k. XIX w.
4. dom nr 44, cegła, l.30-te XX w.
5. dom nr 46, cegła, l.30-te XX w.
6. dom nr 53, cegła, pocz. XX w.
7. dom nr 55, cegła, l.30-te XX w.
8. dom nr 60, mur., k. XIX w.
9. dom nr 76, cegła, pocz. XX w.
10. cmentarz, poł. XIX w., nieczynny.

DROŻYSKA WIELKIE

Obiekty zabytkowe objęte ochroną konserwatorską:

1. d. kościół ewangelicki, ob. magazyn, cegła 1907 r.
2. dom nr 7, szach., ok. 1850 r., - częściowo przebudowany
3. dom nr 11, cegła, ok. 1930 r.
4. dom nr 14, mur., ok. 1900 r.
5. dom nr 33, cegła, pocz. XX w.
6. dom nr 36, glina, cegła, drewno, ok. 1850 r.
7. dom nr 45, cegła, l.30-te XX w.
8. dom nr 47, cegła, l.30-te XX w.
9. dom nr 54, szach., k. XIX w.
10. dom nr 55, cegła, l.30-te XX w. - ob. przedszkole
11. dom nr 63, cegła, l.30-te XX w.
12. dom nr 64, szach., k. XIX w.
13. dom nr 65, szach., k. XIX w.
14. stodoła przy domu nr 65, szach., k. XIX w.
15. cmentarz rzym.-kat., pocz. XX w., nieczynny.

DROŻYSKA ŚREDNIE

Obiekty zabytkowe objęte ochroną konserwatorską:

1. cmentarz rzym.-kat., poł. XIX w., nieczynny.

GŁOMSK

Obiekty znajdujące się w rejestrze zabytków województwa pilskiego:

1. kościół p.w. św. Michała Archanioła, kam./cegła, 1857 r.

Obiekty zabytkowe objęte ochroną konserwatorską:

1. dom nr 26, szach., ok.1850 r.
2. dom nr 27, szach., ok. 1850 r.
3. dom nr 29, cegła, pocz. XX w.
4. dom nr 34, szach., 2 poł. XIX w.
5. dom nr 40, cegła, pocz. XX w.
6. cmentarz rzym.-kat., 1930 r., nieczynny.

NOWY GŁOMSK

Obiekty zabytkowe objęte ochroną konserwatorską:

1. cmentarz ewangelicki, XIX/XX w., nieczynny.

KUJAN

Obiekty znajdujące się w rejestrze zabytków województwa pińskiego:

1. dworzec kolejowy - ob. dom mieszkalny, cegła, k. XIX w.
2. dom nr 9, mur./szach., k. XIX w.
3. dom nr 14, szach., 2 poł. XIX w.
4. dom nr 27, mur., k. XIX w.
5. stodoła, szach., 2 poł. XIX w.
6. cmentarz rzym.-kat., nieczynny (sąsiaduje z wsią Drożyska Małe).

ŁUGI

Obiekty zabytkowe objęte ochroną konserwatorską:

1. cmentarz ewangelicki, poł. XIX w., nieczynny.

STARA WIŚNIEWKA

Obiekty znajdujące się w rejestrze zabytków województwa pińskiego:

1. kościół paraf. p.w. św. Marcina, drewno, 1647 r.
2. dom nr 29, szach./drewno, k. XVIII w. (dawny nr 22)

Obiekty zabytkowe objęte ochroną konserwatorską:

1. szkoła, cegła, pocz. XX w.
2. gorzelnia, cegła, ok. 1900 r.
3. dom nr 23, szach., poł. XIX w.
4. dom nr 28, mur., ok. 1850 r.
5. dom nr 31, cegła, pocz. XX w.
6. dom nr 71, cegła, pocz. XX w.
7. dom nr 76, cegła, pocz. XX w.
8. cmentarz rzym.-kat., pocz. XX w., czynny
9. cmentarz ewangelicki, XIX/XX w., nieczynny
10. Wiśniewka - Prochy - cmentarza ewangelicki, XIX/XX w., nieczynny.

NOWA WIŚNIEWKA

Obiekty zabytkowe objęte ochroną konserwatorską:

1. cmentarz ewangelicki, poł. XIX w. nieczynny
2. cmentarz ewangelicki, 1880 r., nieczynny.

PROCHY

Obiekty zabytkowe objęte ochroną konserwatorską:

1. dworski park krajobrazowy, poł. XIX w.

ŚMIARDOWO ZŁOTOWSKIE

Obiekty zabytkowe objęte ochroną konserwatorską:

1. dom nr 14, cegła, ok. 1900 r.
2. dom nr 16, cegła, pocz. XX w.
3. chlew przy domu nr 16, cegła/kamień., pocz. XX w.
4. dom nr 18, mur., l.30-te XX w.
5. dom nr 20, cegła, 1933 r.
6. dom nr 30, cegła, pocz. XX w.
7. dom nr 36, cegła, pocz. XX w.
8. dom nr 37, cegła, pocz. XX w.
9. cmentarz rzym.-kat., poł. XIX w., nieczynny.

WERSK

Obiekty zabytkowe objęte ochroną konserwatorską:

1. dom nr 1, drewno, 2 poł. XIX w.
2. dom nr 3, drewno, 2 poł. XIX w.
3. cmentarz rzym.kat., poł. XIX w., nieczynny.

ZAKRZEWO

Obiekty znajdujące się w rejestrze zabytków województwa pilskiego:

1. kościół paraf. p.w. św. Marii Magdaleny, mur., 1833 r.
2. Dom Polski, ul. Ks. B.Domańskiego nr 18, 1935 r.

Obiekty zabytkowe objęte ochroną konserwatorską:

1. ołtarz przy kościele p.w. św. Marii Magdaleny, mur., k. XIX w.
2. dworzec kolejowy, cegła, k. XIX w.
3. leśniczówka, mur./drewno, pocz. XX w.
4. przedszkole, mur., 1912 r.
5. szkoła podstawowa, cegła, l.30-te XX w.
6. kuźnia kamień./cegła, k. XIX w.
7. cmentarz rzym.-kat. przy kościele paraf., poł. XIX w., nieczynny
8. cmentarz rzym.-kat., poł. XIX w., czynny
9. cmentarz ewangelicki, poł. XIX w., nieczynny.

ul. Kolejowa

1. dom nr 4, cegła, l.30-te XX w.
2. dom nr 6, cegła, 1930 r.
3. magazyn przy domu nr 6, cegła, l.30-te XX w.
4. dom nr 8, cegła, ok. 1930 r.

ul. Krótka

1. dom nr 3, cegła, l.30-te XX w.

ul. Ks. B. Domańskiego

1. dom nr 31, cegła, l.30-te XX w.
2. dom nr 33, cegła, l.30-te XX w.
3. dom nr 44, szach., 2 poł. XIX w.
4. dom nr 46, cegła, l.30-te XX w.
5. dom nr 48, cegła, l.30-te XX w.
6. dom nr 50, mur., 1924 r.
7. stodoła przy domu nr 56, szach., k.XIX w.

ul. Złotowska

1. dom nr 4, szach., 2 poł. XIX w.

2. dom nr 18, cegła, l.30-te XX w.

5.6. Przekształcenia środowiska kulturowego.

Przekształcenia historycznie zabudowanej przestrzeni muszą być prowadzone z zachowaniem następujących warunków:

- nieprzekształcania formy architektonicznej obiektów zabytkowych wpisanych do rejestru zabytków,
- przekształcanie obiektów objętych ochroną konserwatorską za zgodą Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i z zachowaniem wartości zabytkowych obiektów,
- zachowanie historycznych linii zabudowy oraz układów urbanistycznych wsi Zakrzewo, Głomsk i Stara Wiśniewka,
- zabudowywanie obszarów przeznaczonych pod zabudowę obiektami o skali i formie architektonicznej spójnej z zabudową historyczną,
- ustalanie w decyzjach o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego standardów zabudowy zbliżonych do występujących na danym obszarze; powyższe winno dotyczyć skali zabudowy oraz wielkości działek,
- ustalanie maksymalnej wysokości dla całej gminy nie wyższej niż III kondygnacje z dachem stromym tzn. obiektów piętrowych z poddaszem użytkowym.

Stosowanie powyższych zasad oraz, przyjętych w studium, kierunków zagospodarowania przestrzennego pozwoli na zachowanie równowagi przestrzennej pomiędzy obszarami zabudowanymi i środowiskiem przyrodniczym.

Gmina ZAKRZEWO

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

ujęcia wody

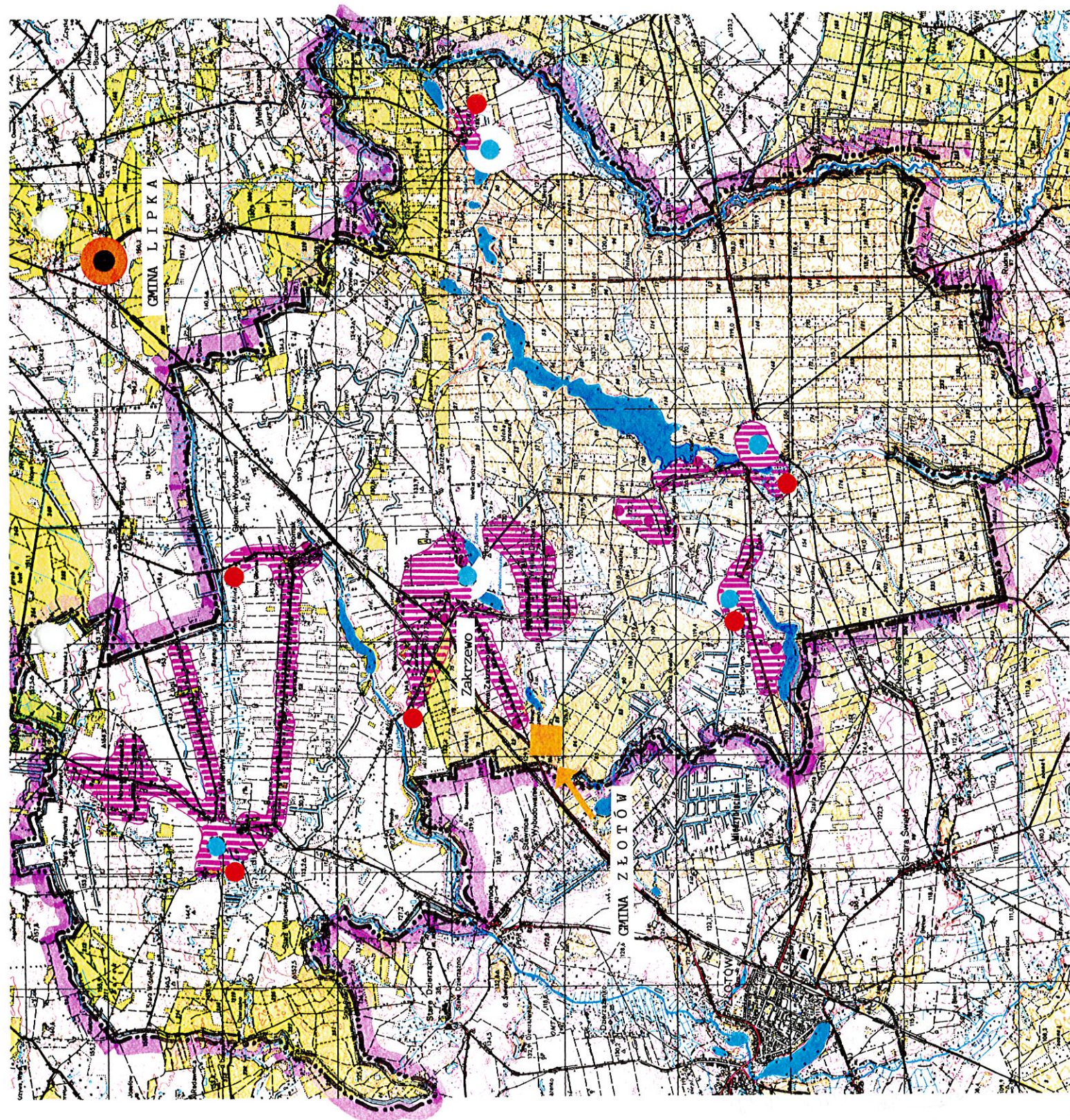
oczyszczalnie ścieków
sanitarnych

wymagane przepompownie
ścieków sanitarnych

stacja redukcyjna gazu

wysypisko odpadów
[gm. LIPKA]

obszary objęte zbiorowym
systemem kanalizacji sanitarnej

6. Ocena uwarunkowań i rozwoju infrastruktury technicznej.

6.1. Stan istniejący.

6.1.1. Zaopatrzenie w wodę.

Na terenie gminy z wodociągów korzystają prawie wszyscy mieszkańcy. Czynne są ujęcia wód podziemnych i stacje uzdatniania wody w Zakrzewie, Starej Wiśniewce, Kujanie, Wersku, Śmiardowie Złotowskim i Prochach. Z wodociągu grupowego w Zakrzewie korzystają również wsie Drożyska Wielkie, Zakrzewo-Wybudowanie, Głomsk Wybudowanie, Burki i Bocianowo. Z wodociągu w Starej Wiśniewce korzystają mieszkańcy Nowej Wiśniewki, Ługów, Głomska i Czernic. Z wodociągu w Kujanie zasilane są wsie Kujan Mały i Drożyska Małe. Zasoby wody oraz stan zaopatrzenia mieszkańców jest zadowalający, natomiast studnie o małych głębokościach (w Kujanie 12,5 m do 49,0 m w Zakrzewie) poza Werskiem (153,0 m) mogą być zagrożone skażeniami fizyczno-chemicznymi i bakteriologicznymi.

6.1.2. Zasilanie w energię elektryczną.

Gmina obsługiwana jest liniami SN 15 kV doprowadzonymi z GPZ w Złotowie.

Energia elektryczna, poprzez stacje transformatorowe, dostarczana jest do odbiorców liniami niskiego napięcia, które w zależności od potrzeb mogą być rozbudowywane.

6.1.3. Zaopatrzenie w gaz.

Mieszkańcy gminy mają możliwość zaopatrywania się w gaz butlowy propan-butan; w gminie nie ma systemu gazu przewodowego.

6.1.4. Zaopatrzenie w ciepło.

Mieszkania zasilane są w ciepło z lokalnych źródeł ciepła - kotłowni lub indywidualnych palenisk węglowych.

6.1.5. Odprowadzenie ścieków sanitarnych.

Obecnie tylko Zakrzewo posiada mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków o przepustowości $Q_d = 170 \text{ m}^3/\text{d}$.

Na terenie wsi funkcjonuje system grawitacyjno-pompowy z dwoma przepompowniami ścieków sanitarnych. Z przepompowni głównej ścieki tłoczone są do końcówki kolektora grawitacyjnego Ø 315 mm, którym dopływają do oczyszczalni.

6.1.6. Odprowadzenie ścieków deszczowych.

Jedynie w Zakrzewie funkcjonują dwa odcinki kanalizacji deszczowej z wylotami do jez. Proboszczowskiego.

6.1.7. Usługi pocztowe i telekomunikacyjne.

Urzędy pocztowe i centrale telefoniczne funkcjonują w Zakrzewie, Starej Wiśniewce i Kujanie.

6.1.8. Gromadzenie odpadów.

Na terenie gminy znajduje się jedno wysypisko w Zakrzewie, które ulegnie likwidacji po zrealizowaniu wysypiska w gminie Lipka.

6.2. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej.

6.2.1. Zaopatrzenie w wodę.

Ze względu na dobry stan istniejących systemów wodociagowych nie przewiduje się ich rozbudowy.

Konieczne jest opracowanie wniosków o ustanowienie stref ochronnych źródeł i ujęć wody zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 5 listopada 1991 r. w sprawie zasad ustanawiania stref ochrony źródeł i ujęć wody (Dz.U. Nr 116, poz.504).

6.2.2. Zasilanie w energię elektryczną.

Istniejący system elektroenergetyczny zaspakaja aktualne potrzeby gminy. W miarę przyrostu potrzeb należy go sukcesywnie rozbudowywać.

6.2.3. Zaopatrzenie w gaz.

Strategicznym celem gminy winno być doprowadzenie gazu ziemnego z kierunku Złotowa i budowa redukcyjno-pomiarowej stacji gazu wysokoprężnego.

Ze stacji redukcyjnej systemem sieci średnioprężnych doprowadzony będzie do odbiorców. Pozwoli to na podniesienie standardu wyposażenia mieszkań oraz spowoduje zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego.

Rozprowadzenie gazu ziemnego po terenie gminy winno nastąpić na podstawie programu gazyfikacji.

6.2.4. Zaopatrzenie w ciepło.

Istniejące węglowe źródła ciepła, po gazyfikacji gminy, należy przestawić na gaz ziemny, szczególnie w obszarach zurbanizowanych.

6.2.5. Odprowadzenie ścieków sanitarnych.

W związku z niemal całkowitym zwodociagowaniem wsi w gminie, w celu poprawieniu stanu sanitarnego, należy przystąpić do budowy sieci kanalizacyjnych i oczyszczalni ścieków.

Przewiduje się następujące przedsięwzięcia:

- w Zakrzewie - kolejne etapy budowy oczyszczalni ścieków oraz sukcesywną rozbudowę kanalizacji sanitarnej z podłączeniem do układu wsi Drożyska Wielkie,
- w Starej Wiśniewce - budowę mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków z podłączeniem wsi: Nowa Wiśniewka, Ługi oraz część Czernic,
- w Głomsku - budowę mechaniczno-biologicznej oczyszczalni z podłączeniem części Czernic oraz Nowego Głomska,

- w Kujanie - budowę oczyszczalni z dołączeniem Kujana Małego i ośrodków wczasowych nad jez. Borówno,
- w Wersku i Śmiardowie Złotowskim - budowę oczyszczalni z kanalizacją dla wsi i ośrodków wypoczynkowych nad jeziorami.

Budowa w/w systemów utylizacji ścieków sanitarnych spowoduje poprawę stanu czystości wód podziemnych i powierzchniowych, a w szczególności jezior: Borówno, Bielsko, Śmiardowskiego, Zakrzewskiego i Proboszczowskiego.

Strefy ochrony sanitarnej dla planowanych oczyszczalni i przepompowni ścieków winny być ustalane indywidualnie dla każdej lokalizacji na podstawie operatów oceny wpływu na środowisko.

6.2.6. Odprowadzenie ścieków deszczowych.

Nie przewiduje się budowy nowych układów kanalizacji deszczowej. Na istniejących kanałach w Zakrzewie, przed wylotami do jez. Proboszczowskiego, należy wybudować osadniki piasku i błota.

6.2.7. Usługi telekomunikacyjne.

Rozwój usług telekomunikacyjnych w gminie polegać będzie na wprowadzaniu nowoczesnych elektronicznych systemów łączności i zwiększaniu pojemności central do pełnego zaspokojenia potrzeb abonentów.

6.2.8. Gromadzenie odpadów.

Gromadzenie odpadów zapewni międzygminne składowisko odpadów na terenie gminy Lipka. We wsiach należy zorganizować komunalny system wywozu odpadów z poszczególnych nieruchomości, co zapewni ochronę przed niekontrolowanym wywozem śmieci.

6.3. Uwarunkowania rozwoju infrastruktury technicznej.

Podstawowym zadaniem publicznym gminy w zakresie infrastruktury jest budowa systemów odprowadzania ścieków sanitarnych, a uwarunkowaniem ilość środków na inwestycje.

Rozwój infrastruktury technicznej warunkuje z kolei:

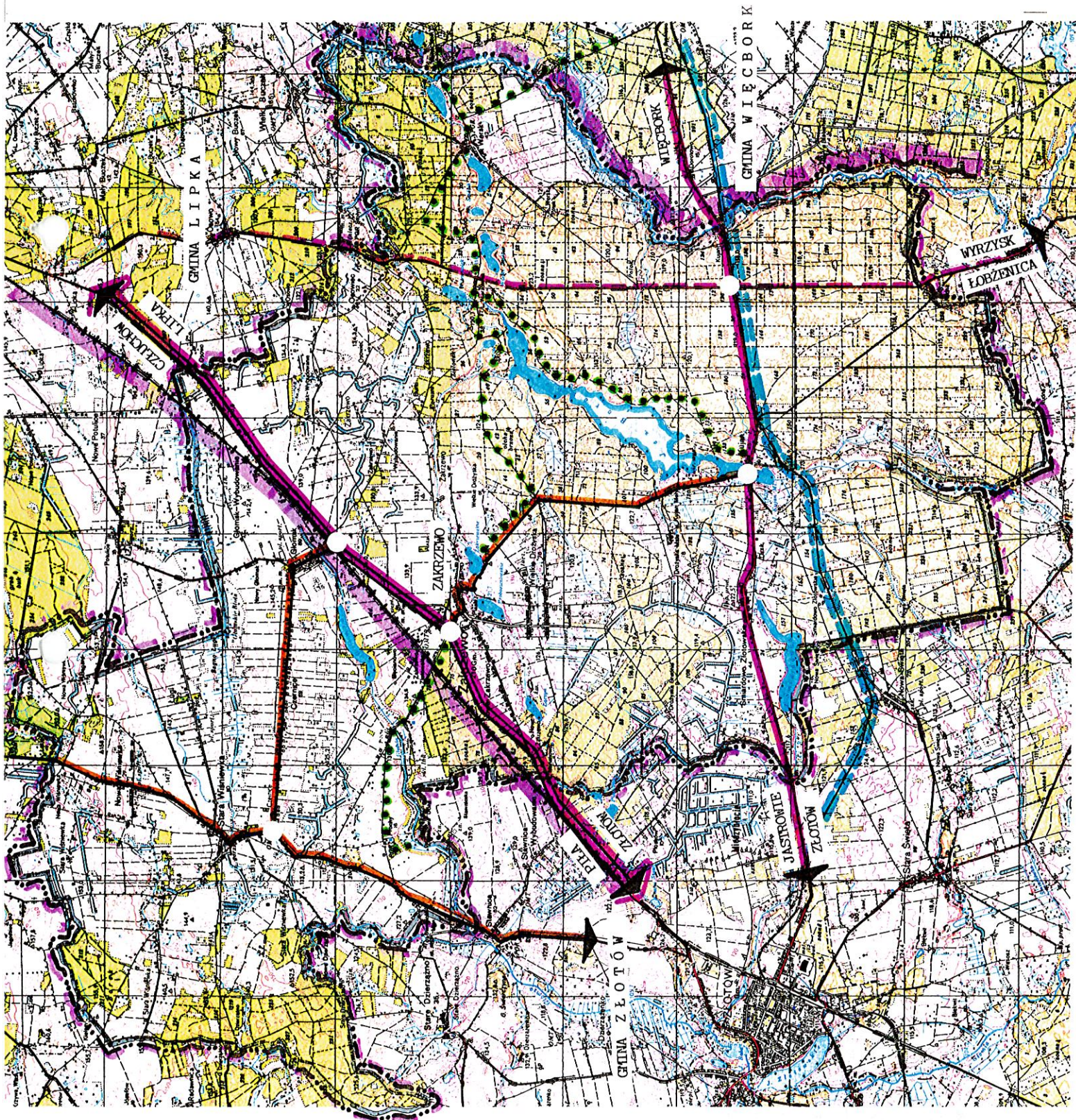
- aktywizację gospodarczą gminy,
- poprawę standardu wyposażenia terenów mieszkaniowych,
- poprawę stanu środowiska przyrodniczego.

Pozyskanie zatem środków na budowę infrastruktury staje się nadrzędnym celem w rozwoju gminy.

Gmina ZAKRZEWO

KOMUNIKACJA

- droga krajowa o znaczeniu międzyregionalnym
- droga krajowa o znaczeniu regionalnym
- droga uzupełniająca powiązania regionalne
- główne drogi wojewódzkie
- linia kolejowa
- regionalna ścieżka rowerowa
- piesze szlaki turystyczne

7. Ocena uwarunkowań i rozwoju komunikacji.

7.1. Komunikacja drogowa.

7.1.1. Rozwiązania pozaregionalne gminy.

Przez obszar gminy przebiega droga krajowa nr 188 relacji Piła - Złotów - Człuchów. Przy drodze tej położona jest siedziba gminy - Zakrzewo. Droga nr 188 wplata się w Człuchowie w drogę międzyregionalną nr 22 i umożliwia najbliższe połączenie gminy z Wybrzeżem Gdańskim.

Wielkość ruchu na tej drodze w ostatnim dziesięcioleciu podwoiła się i wg pomiarów generalnych z 1995 r. wynosi 2000 poj./dobę. Jest to wartość uśredniona w skali województwa, która przy stykowym położeniu Zakrzewa względem drogi nr 188 nie powoduje utrudnień komunikacyjnych.

7.1.2. Powiązania regionalne gminy.

Powiązania regionalne realizowane są poprzez:

- drogę krajową nr 189 Jastrowie - Złotów - Więcbork,
(wielkość ruchu - 650 poj./dobę)
- drogę wojewódzką nr 332 jako połączenie gminy z Łobżenicą i Wyrzyskiem,
- drogę wojewódzką nr 334 Zakrzewo - Kujan jako element wiążący powiązania na wymienionych drogi krajowej nr 188 i 189 i drodze wojewódzkiej nr 332.

7.1.3. Powiązania lokalne gminy.

Układ drogowy oparty na pozostałych drogach wojewódzkich i gminnych, realizuje lokalne powiązania jednostek osadniczych gminy poprzez:

- drogą wojewódzką nr 325 Stara Wiśniewka - Czernice - Głomsk - Zakrzewo
nr 333 Zakrzewo - Śmiardowo Złotowskie
nr 326 Prochy - Zakrzewo - Wersk
nr 322 Złotów - Stara Wiśniewka - Nowa Wiśniewka
nr 320 i 324 Radawnica - Stara Wiśniewka
nr 327 Głomsk - Potulice - Lipka.

7.2. Komunikacja kolejowa.

W Zakrzewie znajduje się przystanek linii kolejowej, realizującej powiązania regionalne i pozaregionalne na trasie Piła - Złotów - Chojnice - Tczew (Gdańsk).

Przez południowe tereny gminy przebiega tor nieczynnej linii kolejowej Złotów - Więcbork.

7.3. Komunikacja autobusowa.

Ruch pasażerski gminy obsługiwany jest przez Oddział Złotowski PKS. Realizowane są bezpośrednie połączenia ze Złotowem, Piłą i Człuchowem.

7.4. Możliwości rozwoju układu komunikacyjnego gminy.

Gmina jest dobrze wyposażona w układ drogowy w relacjach krajowych i lokalnych oraz linię kolejową zapewniającą połączenie centrum gospodarczego gminy z bezpośrednim obszarem ciężenia oraz ośrodkiem wojewódzkim.

Sieć dróg lokalnych zapewnia właściwą obsługę wszystkich wsi oraz możliwość racjonalnego rozwoju struktur przestrzennych.

Przez południowy obszar gminy przebiega nieczynna linia kolejowa Złotów - Kujan - Więcbork, po śladzie której jest możliwa realizacja regionalnej ścieżki rowerowej, stanowiącej uzupełnienie Międzynarodowego Hanzeatyckiego Szlaku Rowerowego.

Przebieg regionalnej drogi rowerowej może być uzupełniony siecią turystycznych ścieżek rowerowych wokół jez. Śmiardowskiego, Borówno, Wielki Smolek i Bielsko, jako uzupełnienie pieszych szlaków turystycznych.

Rozwiązania takie pozwalają na uatrakcyjnienie turystyczne gminy i rozwój obszarów rekreacyjnych.

Drogi kołowe w gminie będą wymagały tylko ulepszania nawierzchni, zagospodarowania poboczy i ewentualnej realizacji parkingów przydrożnych.

Znaczne nakłady należy również przeznaczyć na modernizację istniejących ulic dojazdowych, głównie we wsi Zakrzewo.

II. Kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy.

1. Cele w zagospodarowaniu przestrzennym.

Zagospodarowanie przestrzenne gminy powinno zapewniać warunki trwałego zrównoważonego rozwoju przestrzeni.

Zapewnienie spójności pomiędzy warunkami przyrodniczymi, a obszarami zabudowanymi winno być nadrzędnym celem w wyborze kierunków zagospodarowania przestrzennego.

Spójność tę zapewni się poprzez:

- zachowanie nieprzekształconej przestrzeni przyrodniczej,
- wzmocnienie struktur zurbanizowanych,
- ograniczenie zabudowy rozproszonej.

Wzmocnienie struktur zurbanizowanych gwarantuje następujące działania:

- wyznaczenie terenów pod rozwój mieszkalnictwa i miejsca pracy,
- uzbrojenie techniczne terenów przeznaczonych pod zabudowę,
- zapewnienie właściwej jakości przestrzeni publicznej, służącej umocnieniu więzi społecznych.

2. Podstawowa struktura przestrzenna gminy.

Wyodrębnienie podstawowej struktury przestrzennej gminy służy określeniu kierunków zagospodarowania przestrzennego w obszarach o zidentyfikowanych uwarunkowaniach i predyspozycjach dla pełnienia określonych funkcji gospodarczych oraz sposobów zagospodarowania.

2.1. Wieś Zakrzewo - administracyjny ośrodek gminny.

Wielofunkcyjny ośrodek lokalny obsługi gminy, a ponadto obszar wyznaczony dla aktywizacji gospodarczej, stanowi zespół jednostek osadniczych: Zakrzewo - Drożyska Wielkie.

Obszar ten może być objęty zorganizowaną działalnością inwestycyjną obejmującą:

- przygotowanie do zabudowy terenów mieszkaniowych,
- przygotowanie terenów dla działalności gospodarczej, w tym obsługi turystycznej,
- zbiorcze systemy uzbrojenia technicznego obszarów zainwestowanych i przeznaczonych pod zabudowę.

Cały obszar potencjalnych zlewni ścieków sanitarnych systemu grawitacyjno-pompowego Drożysk Wielkich i Zakrzewa stanowi obszar przeznaczony pod zabudowę.

2.2. Obszar rolniczej przestrzeni produkcyjnej.

Wszystkie grunty rolne, z wyłączeniem zabudowanych i przeznaczonych pod zabudowę stanowią rolniczą przestrzeń produkcyjną. W rolniczej przestrzeni produkcyjnej gminy wyodrębnia się:

- tereny wód otwartych i łąk tworzących ekosystem, na obszarze którego obowiązują priorytety ochrony środowiska, szczególnie w zakresie zakazów zanieczyszczenia wód powierzchniowych oraz ograniczenia stosowania chemicznej ochrony roślin, wyłączone z zabudowy,
- użytki rolne III klasy bonitacyjnej, wyłączone z zabudowy,
- pozostałe użytki rolne, których zabudowa może nastąpić tylko na cele związane z urządzeniami służącymi wyłącznie produkcji rolniczej oraz przetwórstwu rolno-spożywczemu.

W obszarze rolniczej przestrzeni w gminie wyodrębnia się:

- główny obszar produkcji rolnej obejmujący sołectwa: Stara Wiśniewka, Nowa Wiśniewka, Ługi, Czernice, Prochy, Głomsk i Osowiec,
- drugorzędny obszar produkcji rolnej obejmujący sołectwa: Drożyska Średnie, Drożyska Wielkie i Śmiardowo Złotowskie,
- obszar ograniczeń dla rozwoju rolnictwa obejmujący wieś Wersk. Poza obszarem zurbanizowanym wsi, pozostałe grunty rolne są wyłączone z zabudowy. Na gruntach wsi obowiązują zasady prowadzenia działalności gospodarczej na obszarach chronionego krajobrazu (załącznik Nr 3 do uchwały Nr IX/56/89 WRN w Pile z dnia 31 maja 1989 r.).

W zakresie rolnictwa są to zasady dotyczące ograniczenia stosowania środków chemicznych w uprawie roślin. Obszar wsi jest predysponowany do produkcji zdrowej żywności metodami ekologicznymi oraz organizacji agroturystyki.

2.3. Obszary lasów.

Wszystkie lasy stanowią obszary wyłączone z zabudowy. Przeważająca część lasów w gminie znajduje się w obszarze chronionego krajobrazu, w którym szczególnej ochronie winny podlegać lasy wodochronne w rejonie jez. Borówno oraz lasy zlewni źródłiskowej rzeki Łobzonki.

Niewielki zatem obszar lasów w gminie może stanowić przestrzeń produkcyjno-gospodarczą.

2.4. Obszar rekreacyjno-wypoczynkowy.

Obszarami predysponowanymi do pełnienia funkcji wypoczynkowej, opartej głównie na wypoczynku pobytowym są tereny wzdłuż drogi Zakrzewo-Kujan nad jeziorem Borówno oraz tereny nad jez. Śmiardowskim.

W obszarze tym znajduje się wieś Drożyska Małe, która powinna ulec przekształceniu na wieś letniskową, w związku z tym przeważający obszar użytków rolnych wsi Drożyska Małe jest obszarem przeznaczonym pod zabudowę.

Gmina ZAKRZEWO

STRATEGIA ROZWOJU

Wybrane elementy polityki przestrzennej

główne kierunki powiązań zewnętrznych - obsługa komunikacyjna gminy

obszary aktywizacji gospodarczej

strategiczne obszary rozwoju gospodarczego

główny obszar produkcji rolnej

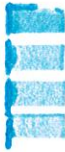
główny obszar gospodarki leśnej

granica obszaru chronionego krajobrazu

obszary priorytetów dla ochrony środowiska

obszar ochrony źródłiskowej rzeki Łobżonki

obszar ograniczeń dla produkcji rolnej - gospodarka ekologiczna

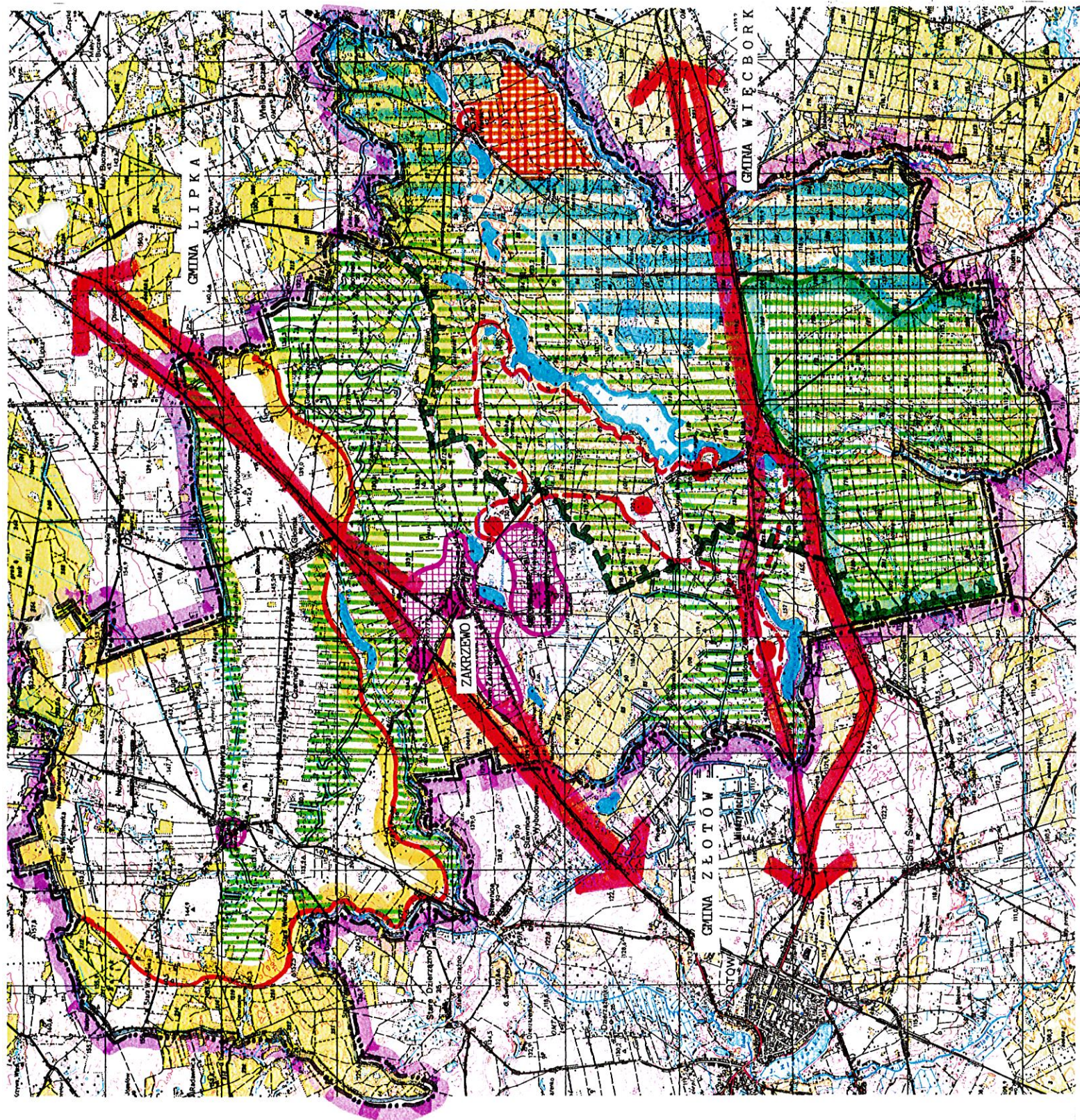
wieś agroturystyczna

główny obszar rekreacji

koncentracja miejsc wypoczynku i obsługi

III. Polityka przestrzenna gminy.

1. Cele polityki przestrzennej.

Polityka przestrzenna gminy ukierunkowana będzie na zapewnienie zrównoważonego rozwoju gminy poprzez:

- eliminację zagrożeń dla środowiska przyrodniczego,
- zabezpieczenie terenów mieszkaniowych dla potrzeb wspólnoty samorządowej,
- stworzenie warunków, w tym zabezpieczenie terenów dla działalności gospodarczej,
- przekształcenie lokalnego centrum obsługi ludności we wsi Zakrzewo w ośrodek gwarantujący integrację wspólnoty samorządowej oraz obsługę ruchu turystycznego.

2. Realizacja celów polityki przestrzennej (strategia rozwoju).

2.1. Eliminacja zagrożeń dla środowiska przyrodniczego.

Eliminacja zagrożeń dla środowiska przyrodniczego obejmuje następujące grupy zadań w zakresie:

- gminnego składowiska odpadów (wspólnie dla gminy Lipka i Zakrzewo)
- zbiorczego odbioru ścieków sanitarnych,
- gazyfikacji gminy, z wykorzystaniem gazu dla celów grzewczych.

Zadania w zakresie zbiorczego odbioru ścieków obejmują hierarchicznie budowę systemów kanalizacji sanitarnej we wsi Zakrzewo i Drożyska Wielkie oraz oczyszczalni we wsiach: Kujan, Śmiardowo, Stara Wiśniewka, Głomsk i Wersk wraz z systemem kanałów sanitarnych i wymaganych przepompowni.

Podstawą do zadań w zakresie gazyfikacji będzie program gazyfikacji oraz plan zaopatrzenia w ciepło.

2.2. Zabezpieczenie terenów mieszkaniowych.

Tereny mieszkaniowe wyznacza się we wsiach Zakrzewo, Stara Wiśniewka, Kujan.

Wyznaczone tereny objęte będą zorganizowaną działalnością inwestycyjną w zakresie uzbrojenia technicznego terenu.

2.3. Tereny dla działalności gospodarczej.

Wyznaczone tereny dla działalności gospodarczej obejmują wsie Zakrzewo, Drożyska Wielkie i Starą Wiśniewkę.

Istotnym elementem wzmacniającym funkcję turystyczną gminy jest możliwość prowadzenia regionalnej ścieżki rowerowej, trasą nieczynnej linii kolejowej. We wsi Kujan należy zapewnić obsługę pasantów poprzez stworzenie bazy noclegowej (pensjonat, pole namiotowe itp.)

2. Obszary przeznaczone pod zabudowę.

Na terenie całej gminy przeznaczonymi pod zabudowę są obszary znajdujące się w potencjalnych zlewniach ścieków sanitarnych we wsiach: Zakrzewo, Nowa Wiśniewka, Stara Wiśniewka, Ługi, Czernice, Gomsk, Wersk, Drożyska Wielkie, Kujan, Drożyska Małe i Śmiardowo.

Przeważająca część terenów przeznaczonych pod zabudowę objęta jest systemem wodociągowym, a ich wypełnieniami kształtować będzie historyczne układy urbanistyczne.

W zabudowie terenów wzdłuż dróg należy zachować historyczny sposób zabudowy, aby dom mieszkalny lub usługowy kształtował pierzeję drogi i ulicy, a zabudowa pomocnicza, gospodarcza i produkcyjna stanowiła zwartą formę przestrzenną na jego zapleczu.

2.4. Tereny dla zabezpieczenia ponadlokalnych celów publicznych.

Rozwój funkcji ponadlokalnych realizowany będzie poprzez zabezpieczenie terenów dla zadań rządowych w zakresie modernizacji dróg krajowych i wojewódzkich, linii kolejowych i regionalnej trasy rowerowej.

2.5. Rozwój centrum gminy.

W obszarze wsi Zakrzewo zabezpiecza się tereny przeznaczone pod:

- działalność gospodarczą (za torem kolejowym),
- przekształcenie ośrodka usługowego (centrum),
- obsługę turystyki (przy drodze do Kujana).

Cały obszar wsi, jako zespół jednostek osadniczych Zakrzewo - Drożyska Wielkie stanowi obszar zabudowany wymagający przekształceń przestrzennych. Przekształcenia prowadzone będą z ukierunkowaniem na stworzenie centrum usługowego oraz wysokiej jakości przestrzeni publicznych wyrażonych poprzez dobrą architekturę obiektów, formy małej architektury oraz zieleni urządzoną.

3. Obszary, dla których sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego jest obowiązkowe.

Narzędziem polityki przestrzennej gminy będzie sporządzenie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które będą przepisem gminnym stworzą podstawy do wdrażania celów polityki przestrzennej.

3.1. Plan centrum usługowego w Zakrzewie

Ze względu na istniejące uwarunkowania oraz potrzebę przekształceń przestrzennych sporządzenie planu jest obowiązkowe w celu zapewnienia prawidłowej gospodarki przestrzennej obszaru.

3.2. Tereny mieszkaniowe, obejmujące:

- wieś Zakrzewo,
- wieś Kujan,
- wieś Stara Wiśniewka.

3.3. Tereny usługowe w Zakrzewie oraz tereny wypoczynkowe w Drożyskach Małych.

Sporządzenie planów wymienionych w pkt 3.2 i 3.3 jest obowiązkowe z mocy art. 7.1 ustawy z dnia 3 lutego 1995 r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych.

Ponadto przeznaczenie terenów określonych w studium jako obszary przeznaczone pod zabudowę na cele inne niż rolne, w rozumieniu w/w ustawy, wymaga również sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.

Obszary objęte obowiązkiem sporządzenia planu miejscowego oznaczono graficznie na mapie „Kierunki zagospodarowania przestrzennego”.

Uściślenie granic obszaru objętego planem nastąpi poprzez szczegółową analizę potrzeb zagospodarowania i własności gruntów, w załączniku do uchwały Rady Gminy w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu miejscowego.